

Fővárosi Ítéltábla
10.Gf.40.582/2014/7.

A Fővárosi Ítéltábla a ... Ügyvédi Iroda ... által képviselt ... felperesnek, a ... Ügyvédi Iroda ... által képviselt **alperes neve** ... alperes ellen általános szerződési feltétel érvényességének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. szeptember 16-án kelt 25.G.43.377/2014/8. számú ítélete ellen az alperes részéről 9. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 504.000 (Ötszáznégyezer) forint + áfa, valamint 22.680 (Huszonkettőezer-hatszáznyolcvan) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság 2014. szeptember 16. napján kelt 25.G.43.377/2014/8. számú ítéletével felperes keresetét elutasította és kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 635.000 forint perköltséget.

Felperes hatásköri kifogásait a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) 1. § (1) bekezdése és 2. § (1) bekezdése alapján vizsgálta. Megállapította, hogy nem tartoznak a Törvény tárgyi hatálya alá a gazdasági tevékenység céljából megkötött kölcsönszerződések. A per tárgyát felperes Ingatlan Pénzügyi Lízingszerződés (Nyíltvégű/Zártvégű) CHF/EUR elnevezésű szolgáltatásának hét időszakban (1-7-ig termék) alkalmazott - 1-4., 6. számú - blanketta szerződésbe, - 1-7. számú - általános szerződési feltételbe (a továbbiakban: ÁSZF) és - 1-3. számú - üzletszabályzatba foglalt szerződési rendelkezései tisztességtelenségének a vizsgálata képezte. Kifejtette az elsőfokú bíróság, a kötelmi jogban a felek egyike a megkötött szerződés tartalmát egyoldalúan akkor módosíthatja (egyoldalú hatalmasság), ha erre jogszabály jogosítja fel, vagy a felek e jogosultságukat előre közösen kikötötték. A régi Hpt. 210. § (3)

bekezdése, 279. § (4) bekezdése a keresettel érintett teljes időszakban lehetővé tette felperes számára a kamat, a költség és a díj adós terhére történő egyoldalú módosítását, önmagában tehát az egyoldalú szerződésmódosítási jog kikötése nem tisztességtelen. Az ezt engedő jogszabályi rendelkezések a Kúria 2/2012. PK véleményében kifejtettek szerint azt biztosítják, hogy a hosszú távú szerződés ideje alatt a szolgáltatás és annak ellenértéke között a szerződés megkötésekor kialakult értékegyensúly fennmaradjon. Célja az, hogy a tartós jogviszonyhoz kapcsolódó kockázatot csökkentse, megóvja a fogyasztót attól, hogy a pénzügyi intézmény a kalkulált jövőbeli költségemelkedést elővigyázatosságból már a szerződéskötéskor a fogyasztóra hárítsa. Az egyoldalú hatalmasság kikötése nyilvánvalóan kiszolgáltatottá is teszi a fogyasztót, ezért szükséges, hogy a szerződési feltételek olyan garanciális elemeket tartalmazzanak, amelyek biztosítják a jogok és kötelezettségek egyensúlyát. Ugyanakkor nem elégséges a jogviszonyra vonatkozó speciális kógens jogszabályi előírásoknak megfelelni; a Kúria a 2/2012. PK vélemény 2. és 3. pontjában elvi élel kimondta, az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó kikötés attól még minősülhet tisztességtelennek, hogy nem ütközik jogszabályba.

A régi Ptk. 209. § (6) bekezdése alapján kizárólag akkor nem képezheti bírósági vizsgálat tárgyát jogszabály által meghatározott, vagy jogszabály előírásainak megfelelően meghatározott feltétel tisztességessége, ha jogszabály taxatívén határozza meg, melyek lehetnek az egyoldalú szerződésmódosítás lehetséges indokai és nevesíti az okokat. A PK vélemény kifejezetten kiemelte, hogy a Hpt. keretszabályozást ad, melyet a pénzügyi intézmény rendelkezési joga tölt meg tartalommal, utóbbi tisztességtelenségének a vizsgálata a bíróság jogkörébe tartozik. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a 275/2010. (XII. 15.) Korm.rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) ugyancsak keretszabályozásnak minősül, figyelemmel arra, hogy az abban felsorolt fogalmak, feltételek, körülmények tovább bonthatók és egyediesíthetők az adott hitelterméktől függően, nyilvánvaló ugyanis, hogy a kamat-, a költség- és a díjmódosítás feltételei függenek a termék futamidejétől, pénznemétől, összegétől, biztosítékaitól. A Kormányrendeletbe foglalt felsorolás nem kimerítő jellegű, önmagában az, hogy a felperes átültette az abban foglaltakat a szerződéseibe, nem jelenti a Törvény 4. § (1) bekezdésében nevesített elveknek történő maradéktalan megfelelést, azt, hogy a fogyasztó számára az átláthatóság elvének érvényre juttatásával világosan és érthetően meghatározzák, hogy a megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fizetési kötelezettségére, egyben lehetővé teszik annak ellenőrizhetőségét, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra a szerződéses rendelkezések betartásával az arányosság, ténylegesség és a szimmetria elvének érvényre juttatása mellett került-e sor.

Nem fogadta el az elsőfokú bíróság felperes álláspontját a Magatartási Kódex relevanciájára vonatkozóan. Osztva a Kúria 2/2012. PK véleményének 5. pontjában foglaltakat, kifejtette, hogy a Magatartási Kódex a piaci önszabályozás keretében létrehozott olyan hasznos megállapodás, mely azon vállalkozások számára tartalmaz követendő szabályokat, akik azt magukra nézve kötelezőnek ismerik el. A Magatartási Kódex a kívülálló szerződő félre vagy a bíróságra nem tartalmaz kötelező rendelkezést, így önmagában az a körülmény, hogy az általános szerződési feltételben szereplő ok-lista megfelel a Magatartási Kódexben foglaltaknak, nem zárja ki ezen feltételek tisztességtelenségének bíróság általi vizsgálatát.

A jogalkotó a Törvény megalkotásával az egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelenségével kapcsolatos bírói gyakorlatot emelte jogszabályi szintre, következik ez a preambulumból, melyben visszautal a Kúria 2/2014. számú PJE határozatára. Utóbbi 2. pontja értelmében az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezés akkor tisztességtelen, ha az nem felel meg a 2/2012. PK vélemény 6. pontjában felsorolt elveknek. A Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek azonosak a

2/2012. PK vélemény 6. pontjában felsorolt elvekkel, melyek konjunktív feltételként érvényesülnek; a Törvény 11. § (2) bekezdése szerint bármelyik sérelme esetén a bíróságnak el kell utasítania a vélelem megdöntésére irányuló keresetet.

Az elsőfokú bíróság a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt elvek érvényesülését vizsgálva arra vont le következtetést, hogy a per tárgyát képező pénzügyi szolgáltatás valamennyi üzletszabályzatában, általános szerződési feltételében és blanketta szerződésében használt kikötése nem felel meg a tételes meghatározás, a ténylegesség és arányosság, az átláthatóság és a szimmetria elvének.

A tételes meghatározás elve szerint a szerződésnek ok-listát kell tartalmaznia, mely akkor megfelelő, ha teljes körűen és nem példálózva jelöli meg az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülményeket, olyan zárt rendszert alkot, amely a figyelembe vehető tények és körülmények taxatív felsorolását tartalmazza. Felperes üzletszabályzataiban, ÁSZF-eiben és blanketta szerződéseiben meghatározott feltételrendszer nem zárt, következik ez a „különösen” fordulat alkalmazásából, melyre adott okcsoporton belül is sor kerül. Az üzletszabályzat (2-3.) 4.3. pontja, az ÁSZF (4-7.) II.4.g. pontja, valamint a blanketta szerződés (4.) 3.15. pontja egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülményként nevesíti a jegybanki alapkamat, a refinanszírozási kamatlábak, a pénzügyi indexek, a hitelező lekötött ügyfélbetétei kamatának változását, a szabályozói környezet, illetve a hitelkockázat Kormányrendeletben meghatározott változását. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ezen ok-lista túl általános, kellően nem definitív, nem állapítható meg, hogy a felperes mit ért refinanszírozási kamatláb alatt, a refinanszírozást milyen módon biztosítja, milyen pénzügyi indexeket és milyen típusú, valamint időtartamra lekötött ügyfélbetétek kamatát tekinti relevánsnak, mit ért szabályozói környezet alatt, mindezért az ok-lista nem alkot zárt rendszert, az tetszőlegesen bővíthető. Ugyanezen megítélés alá esik a blanketta (1.) 3.15. pontjában, az ÁSZF (1.) II.9.i. iv.c. pontjában, és valamennyi ÁSZF III.1.c. pontjában meghatározott körülmény, a tőke- és pénzügyi kamatlábak emelkedése, a forrásköltségek, a szolgáltatás dologi költségeinek változása, a jogszabályváltozás vagy a hatósági előírás túl általános és kellően nem definitív fogalom, tetszőlegesen bővíthető az ok-lista, így nem taxatív. A fogyasztó számára nem állapítható meg, hogy a felperes mit ért tőke- és pénzügyi kamatláb és forrásköltség alatt, mit tekint a szolgáltatás dologi költségének, illetőleg mit ért jogszabályváltozás, hatósági előírás alatt.

A 2/2012. PK vélemény szerint a ténylegesség és arányosság elvéből következik, hogy az ok-listában meghatározott feltétel változása ténylegesen hatást kell, hogy gyakoroljon a szerződésben meghatározott kamatra, díjra, költségre. Jogszerűen nem szerepeltethető olyan tényező az oklistában, amely szakmailag indokolatlan, mert nincs tényleges kihatása a kamatra, díjra, költségre, azzal semmilyen oksági kapcsolatban nem áll. Az arányosság elve akkor érvényesül, ha az emelés mértéke nem magasabb, mint a körülményváltozásnak a kamatra, díjra, költségre gyakorolt hatása, elvárás ugyanis, hogy a fogyasztóval szerződő pénzügyi intézmény kalkulálja a kölcsönnyújtása kockázatait, az egyoldalú szerződésmódosítás jogát nem használhatja egyoldalú haszonszerzésre. Kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a tételes meghatározás elvének sérelméből következik a ténylegesség hiánya is, tételesen meg nem határozott okok esetén ugyanis nem lehet megállapítani, hogy azok változása mennyiben hat ki a díjra, költségre, kamatra. Utóbbiak változását felperes keresetben nevesített szerződési rendelkezései alapos indok nélkül azonos feltételrendszerhez kötik, annak ellenére, hogy eltérő funkciót töltenek be a szerződéses jogviszonyokban. Sértik a kikötések az arányosság elvét is, mert a késedelmes fogyasztót az ügyleti kamat és a késedelmi kamat együttes emelése kétszeresen sújtja.

A Kúria 2/2014. számú PJE határozatában foglaltak szerint az átláthatóság elve azt jelenti, a fogyasztót a szerződéskötés során olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel

tudja mérni az általa vállalt kötelezettséget, így az úgynevezett ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többletkötelezettsége keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét. A szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötésnek meg kell határoznia a fogyasztó szerződéses terheinek lehetséges alakulását; a szerződésből ki kell tűnnie, hogy az ok-listában felsorolt körülmények milyen okból, mértékben és módon hatnak ki a kamat, a költség, a díj mértékére, az adott változás milyen mértékű emelést tesz - a ténylegesség és arányosság elvének betartása esetén - lehetővé, illetve milyen mértékű csökkenést tesz kötelezővé a fogyasztóval szerződő fél számára. Matematikai képlet megfelelő magyarázat nélkül nem felel meg az átláthatóság követelményének, ugyanígy az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülmények pusztá felsorolása sem. Az átláthatóság követelménye ugyanakkor azt is jelenti, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő rendelkezések jogszerű alkalmazását a fogyasztó ellenőrizni is tudja és fel tudjon lépni, ha arra nem a ténylegesség, az arányosság, a szimmetria elvének betartásával került sor. Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötés akkor felel meg a világos, az érthető megfogalmazás és az átláthatóság - Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) ítélete által is értelmezett - elveinek, ha a szerződéskötéskor felmérhetővé, az egyoldalú szerződésmódosítás bekövetkeztekor pedig ellenőrizhetővé teszi a fogyasztó számára a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, arányát, mértékét.

Az elsőfokú bíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a kikötések sértik az átláthatóság elvét, értelemszerűen a tételesen fel nem sorolt, a ténylegesség és arányosság követelményének meg nem felelő ok-lista alapján a fogyasztó nem láthatta előre, hogy konkrétan milyen okból, milyen összefüggések alapján, milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására. Tartalmilag zárt ok-lista hiányában nem volt abban a helyzetben, hogy a szerződéskötéskor felmérje, az egyoldalú szerződésmódosítás bekövetkeztekor pedig ellenőrizni tudja a rá nézve hátrányos módosítás indokoltságát, arányát, mértékét.

A szimmetria elve körében kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy az garantálja a költséges jogi szolgáltatások egyenértékűségét, az értékegyensúlyt, mely akkor érvényesül, ha a szerződés biztosítja azt, hogyha a szerződés a fogyasztó hátrányára történő körülményváltozás hatását áthárítja, akkor kötelezettség a fogyasztó javára történő körülmények megváltozása esetén annak fogyasztó javára történő érvényesítése. Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a keresetben nevesített szerződési rendelkezések sértik a szimmetria elvét, tekintettel arra, hogy nem kezelik kötelezettségként a fogyasztó javára történő körülmények megváltozása esetén annak fogyasztó javára történő érvényesítését.

Nem osztotta az elsőfokú bíróság felperes szerződésmódosulásra tett előadását, azt, hogy a referencia kamatlábhoz kötött ügyleti kamatláb változásával kapcsolatos kikötések nem jelentenek valódi egyoldalú szerződésmódosítási jogot, ezért nem tartoznak a Törvény hatálya alá. A blanketta (6.) 3.15. pontja egyértelműen akként rendelkezik, hogy a felperes „jogosult kedvezőtlenül módosítani az ügyleti kamatot”, azaz egyértelműen a döntésén múlik a kedvezőtlen módosítás, így nyilvánvalóan nem lehet szó automatizmusról. Utóbbi azért sem érvényesül, mert a szerződés kifejezett rendelkezése hiányában a fogyasztó nem érvényesítheti a referencia kamatlábnak a javára történő módosulását, mely a szimmetria elvének sérelmét is eredményezi. A blanketta (6.) 7.4.b. pontja, az ÁSZF (2-6.) II.9.i. iv.db. pontja ugyancsak lehetővé teszi az ügyleti kamat módosítását „bankközi hitelkamatok változása” esetére, melyre tekintettel a ténylegesség és arányosság elve is sérül, mert az adóssá a bankközi hitelkamat változása kétszeresen sújtja. Utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy az ÁSZF (2-6.) II.9.i. iv.da., db. és dc. pontjai lehetővé teszik az ügyleti kamat módosítását a jogi szabályozói környezet megváltozása, a pénzügyi feltételek, a

makrogazdasági környezet módosulása, az ügyfél kockázati megítélésének megváltozása, valamint ezen okcsoportokon belüli további feltételek bekövetkezése esetére, mely felsorolásból nem tűnik ki, hogy az ott meghatározott tényezők és az induló kamatok, illetve annak elemei között milyen kapcsolat áll fenn, az egyes tényezőket a felperes milyen súllyal veszi számításba, milyen módon határozzák meg azok a kamatok mértékét, a szerződés megkötésekor és azt követően. Ebből értelemszerűen következik, hogy a szerződéses terhek várható alakulása nem kalkulálható, a fogyasztó nincs abban a helyzetben, hogy a szerződéskötéskor felmérje, az egyoldalú szerződésmódosítás bekövetkeztekor pedig ellenőrizze a rá nézve hátrányos módosítás indokoltságát, arányát, mértékét, mely az átláthatóság elvébe is ütközik.

Rámutatott az elsőfokú bíróság arra, felperes a per tárgyává tett olyan kikötéseket is, amelyek nem tesznek lehetővé számára egyoldalú kamatemelést, költségemelést és díjemelést, hanem a szerződés felmondhatóságával, felperes értesítési kötelezettségével kapcsolatosak, ezek nem tartoznak a törvény tárgyi hatálya alá, így vonatkozásukban az érvényesség megállapítása keresetösségi jog hiányában nem kérhető. (üzletszabályzat (1-2.) 4.3. e, f. pontja, üzletszabályzat (3.) 4.3. pontjának első bekezdésén kívül valamennyi bekezdése, az ÁSZF-ek II.14.d. pontja és III. 1.d. pontja.)

Az elsőfokú bíróság 7-III. sorszámú végzésével elutasította az EUB előtti előzetes döntéshozatali, valamint az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezésére és ezzel összefüggésben a per tárgyalásának felfüggesztésére irányuló felperesi kérelmet.

Nem látta szükségét kezdeményezni a Törvény, illetve a 2/2014. PJE határozat alaptörvény-ellenességének, illetve nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása érdekében a 2011. évi CLI. törvényen alapuló egyedi normakontroll eljárást; nem észlelt alaptörvény-ellenességet sem a jogállamiság elvével, sem a hátrányos megkülönböztetés tilalmával, illetőleg a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatban. Álláspontja szerint önmagában az, hogy a Törvény speciális anyagi és eljárásjogi rendelkezések alkalmazását írja elő, nem eredményezi automatikusan a jogok és elvek kifogásolt sérelmét. Megítélése szerint a Törvény által meghatározott jogkérdés a rögzített eljárási szabályok mellett a bírósági eljárással kapcsolatos alkotmányossági követelményeknek megfelelően eldönthető volt. Utalt arra, valamennyi alkotmányossági szempont vonatkozásában indokolási kötelezettség nem terheli, osztotta azt az álláspontot, hogy az alkotmánybírósági felülvizsgálatra vonatkozó indítvány elutasításának az indokolása bírósági normakontrollt eredményezne, ugyanis azt kellene megállapítani, hogy egy adott jogszabály nem alkotmányellenes. Alkotmányellenesség hiányában a bíróság az indítvány elutasítását nem köteles részletesen indokolni, önmagában a döntés jelzi, hogy az érintett jogszabály alkotmányellenességét nem észlelte. Utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy a Törvény 1. § (6) és (7) bekezdései alapján normakontroll jogszabályi feltétele nem áll fenn, mert a konkrét ügy elbírálása során ezeket a szabályokat nem kell alkalmazni.

Indokolatlannak találta az elsőfokú bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet is, figyelemmel az Európai Unióról szóló Szerződésre és az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikkében foglaltakra, mely szerint az EUB hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára, a) a Szerződések értelmezése; b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése kérdésében.

Kifejtette, ha egy tagállam bírósága előtt a fenti körben meghatározott kérdés merül fel és a bíróság úgy ítéli meg, hogy az ítélet meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, akkor kérheti az előzetes döntést. Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, a bíróság köteles az EUB-hoz fordulni. Mindezek

figyelembevételével az elsőfokú bíróság arra vont le következtetést, az uniós jog alapján az előzetes döntéshozatali eljárás arra szolgál, hogy a tagállami bíróság az előtte folyamatban lévő ügyben egy közösségi jogi norma értelmezésével vagy érvényességével kapcsolatban forduljon az EUB-hoz. A felperes által indítványozott kérdések nem tartoznak a 267. cikk szerinti körbe - annak vizsgálatára irányultak, hogy a tagállami jogszabály összeegyeztethető-e valamely közösségi jogi normával, illetőleg érinti-e a jogszabály alkalmazhatóságát, hogy annak notifikálására és a szükséges konzultációra nem került sor - ezért a kérelmet elutasította.

Az elsőfokú bíróság elutasította felperes szakértő kirendelésére irányuló indítványát az objektivitás elvének érvényesülése alátámasztására, figyelemmel arra, hogy a ténylegesség és arányosság, az átláthatóság és a szimmetria elvének sérelméből a kereset elutasítása következik. Felperes belső szabályzatai nem képezik az általa kötött fogyasztói szerződések részét, így az abban foglaltakat a jogvita eldöntésénél figyelmen kívül hagyta.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben az elsőfokú bíróság 7-III. sorszámú végzését kifogásolva elsődlegesen az EUB előzetes döntéshozatali eljárása kezdeményezését, a per tárgyalásának Pp. 155/A. § (1) bekezdése szerinti felfüggesztését, másodlagosan alkotmánybírósági normakontroll bíróság általi kezdeményezését, erre tekintettel a per tárgyalásának a Pp. 155/B. § (1) bekezdése szerinti felfüggesztését kérte. A Törvény közjogi érvénytelensége ellenére történő érdemi határozathozatal esetére az első fokú ítélet megváltoztatását, keresetének történő helyt adást, alperes első- és másodfokú perköltségben marasztalását kérte.

Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségessége körében változatlanul arra hivatkozott, hogy a régi Hpt. 210. § (3)-(5) bekezdése, és a Kormányrendelet a 93/13/EGK Irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 1. cikk (2) bekezdése alapján olyan jogszabályi rendelkezésnek minősül, mellyel a jogalkotó elvégezte az érdekmérlegelést a fogyasztó és szerződő partnere között, ezért az ennek megfelelő üzletszabályzat, általános szerződési feltétel vagy blanketta szerződés kikötése nem minősülhet tisztességtelennek az uniós jog alapján; az Irányelv Melléklete figyelembevételével is megállapítható, hogy a Törvény olyan szerződési kikötéseket minősít tisztességtelennek, amelyek kifejezetten nem azok. Állítása szerint a Törvény nem minősül az Irányelv 8. cikke értelmében a fogyasztók részére magasabb szintű védelmet biztosító rendelkezésnek, mert egyrészt a tisztességtelenség vélelmének megdöntése esetén a fogyasztó egyedi igényérvényesítése lehetetlen - ő maga nem részese a Törvény alapján indított eljárásnak - másrészt az utólag történő tisztességtelennek minősítés és annak jogszabályba iktatása nem felel meg az uniós jogelveknek, sérti a jogbiztonságból eredő visszamenőleges jogalkotás tilalmát és az arányosság követelményét.

Az Irányelv 8a. cikke szerint a 8. cikkel összhangban történő rendelkezés elfogadásáról a tagállamnak tájékoztatnia kell a Bizottságot; az EUB gyakorlata értelmében a notifikációs kötelezettség elmulasztása önmagában kizárja a Törvény alkalmazását. Az Európai Központi Bankkal (a továbbiakban: EKB) történő konzultáció elmaradása kötelezettségszegés; ezen hiányosságok folytán a nemzeti jogszabály magánjogi jogalanyokkal szemben alkalmazhatatlan.

Hivatkozott felperes arra is, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjai szerinti szabályozás ellentétes az Irányelv rendelkezéseivel, mivel az EU jog szerint a tisztességtelen feltételek meghatározása az EUB és a nemzeti bíróságok hatásköre; kétségtelen, hogy a kifogásolt Törvény PJE határozaton és PK véleményen alapul, ezek azonban nem korlátozzák az eljáró nemzeti bíróság döntési szabadságát oly módon, ahogy azt a Törvény jogszabályként teszi.

Felperes álláspontja szerint a Törvény ellentétes az Első Fogyasztási, a Második Fogyasztási

Hitel Irányelv és a Lakóingatlan-hitelezési Irányelv rendelkezéseivel, utóbbi kettőben az uniós jogalkotó maga hajtotta végre a fogyasztó és a pénzügyi intézmény érdekei közötti mérlegelést, ez alapján olyan szabályrendszert megalkotva, melytől a tagállamok sem a fogyasztó, sem a pénzügyi intézmény terhére nem térhetnek el. Hangsúlyozta, mindkét irányelv adottnak veszi az egyoldalú szerződésmódosítási kikötés alkalmazásának a lehetőségét, ugyanakkor a Törvény ehhez képest olyan szigorú feltételrendszert állított fel, amely nagymértékben elnehezíti, gyakorlatilag lehetetlenné teszi az egyoldalú szerződésmódosítást a pénzügyi intézmények számára.

Az Európai Unió Szerződése által elismert Európai Unió Alapjogi Chartája védi a tulajdont, a Törvény 4. § (1) bekezdése általi visszamenőleges hatályú módosítás azonban aránytalan tulajdonkorlátozást valósít meg, ugyanis 10 évre visszamenőleg semmissé válhat a fogyasztói kölcsönszerződésekben végrehajtott mindenfajta kamatemelés, amely összességében jelentős kötelezettséget eredményezhet a felperes számára, tulajdonosi tőkejuttatás nélkül a működése ellehetetlenülhet. A régi Hpt. 210. § (3)-(5) bekezdésének és a Kormányrendeletnek megfelelő egyoldalú szerződésmódosítási kikötések tisztességesek, ezek visszamenőleges semmissé nyilvánítását sem általános gazdasági szükséghelyzet, sem a fogyasztók széles körét érintő jelentős változás nem indokolja.

Ugyanezen érvek alapján állította felperes a letelepedés szabadságának jelentős mértékű, meg nem engedett korlátozását, melyre álláspontja szerint uniós székhelyű vállalkozás leányvállalataként alappal hivatkozhat.

Kifogásolta felperes, hogy a Törvény sérti a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot.

Hivatkozott felperes arra is, hogy a tisztességtelenség visszamenőleges hatályú kimondása megfosztja a pénzügyi intézményeket jogos várakozásuktól, mely az általuk jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok gyakorlásához kapcsolódnak, így ellentétes a Törvény a jogos várakozások védelmének alapelveivel is.

Mindezek alapján felperes álláspontja szerint az EU joggal ellentétes nemzeti jogszabály nem alkalmazható; tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a sérelmezett közjogi végzésben arra vont le következtetést, hogy a felperes által megfogalmazott kérdések nem tartoznak az EUMSZ 267. cikke szerinti körbe. Fenntartotta, hogy az előzetes döntés iránti kérdés az EUMSZ 267. cikkén alapul, hiszen az uniós jog konkrét nemzeti szabályozási környezetre vonatkozó értelmezését és nem annak megállapítását kérte, hogy a nemzeti jogszabály uniós jogba ütközik-e.

A felperes a fellebbezésében fenntartotta a Törvény Alaptörvénybe ütközése miatti normakontroll szükségességére vonatkozó érvelését. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság elengedhetetlen összetevője a jogbiztonság, melynek elvéből következik a 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) által előírt visszamenőleges jogalkotás tilalma. A Törvény 1. § (6) bekezdése a Jat. 2. § (2) bekezdésébe ütközően a hatálybalépését megelőző időre állapít meg kötelezettséget, annak eredményeképp ugyanis hosszú távú szerződéses jogviszonyok már elévült részköveteléseinek elévülése újra feléled; az 1. § (7) bekezdése a jövőre nézve változtatja meg az érintett fogyasztói kölcsönszerződések elévülési szabályait, ugyanakkor nem mutatható ki olyan, a normális változás kockázatán túlmenő körülményváltozás, amely az elévülés nyugvásának Törvényi kimondásával lenne kompenzálható.

Alaptörvény-ellenes a tisztességtelenség vélelmének visszamenőleges hatályú felállítása is; a Törvény 4. § (1) bekezdése nem tekinti relevánsnak sem a régi Hpt.-nek, sem a Kormányrendeletnek történő megfelelést, tehát olyan egyoldalú szerződésmódosítási kikötések tisztességtelenségének a vélelmét is felállítja és köti új kritériumokhoz, amelyek mindenben megfelelnek a régi jogszabályi előírásoknak. Miután a Kormányrendeletnek, a régi Hpt. 210. § (3) és (4) bekezdésének, 210/A. §-ának, valamint a Magatartási Kódexnek

megfelelő egyoldalú szerződésmódosítási kikötések fogalmilag nem minősülnek tisztességtelennek, a Törvény 4. § (1) bekezdése nem a hatályos jogot deklarálja, hanem aggályos módon visszamenőleges hatállyal jogszabályi úton szerződésmódosítást hajt végre, ezzel a res iudicata elvét is felülírja, ugyanis jogerős bírósági döntések ellenére az adósok a Törvényre hivatkozással jogerősen már elbírált követeléseiket ismét feléleszthetik. Ezzel esik egy tekintet alá a 2/2014. számú PJE határozat rendelkező részének 2. pontja, mely a bíróságok ítélezésén keresztül közvetetten, de kötelező erővel befolyásolja magánjogi jogalanyok helyzetét.

Jogállamisági szempontból aggályos az is, hogy a Törvény 3. § (6) bekezdése által a Magyar Nemzeti Bankra delegált felügyeleti szerep számos eleme még ismeretlen.

A Törvény 8. § (1) bekezdés a) pontja sérti a jogszabály alkalmazására történő felkészüléshez való jogot, ugyanis nem biztosít arra megfelelő időt. A jogszabály mind a jogorvoslatra, mind az MNB felé teljesítendő bejelentési kötelezettségre rendkívül rövid határidőket szab, viszonyítva a Törvény hatálya alá tartozó szerződések rendkívüli mennyiségéhez. Irreális elvárás az is, hogy a pénzügyi intézmény fel tudjon készülni a peres eljárásra és megalapozott döntést tudjon hozni úgy, hogy a vonatkozó jogalkotási folyamat második fázisa még be sem fejeződött.

Sérti a Törvény a jogállamiság elvéből következő normavilágosság elvét is, mely ugyancsak ellentétes a Jat. 2. § (1) bekezdésében foglaltakkal.

Felperes véleménye szerint a Törvény az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésébe ütközően diszkriminálja a pénzügyi intézményeket más szolgáltatókhoz képest, illetőleg a hatálya alá tartozó szerződéseket a hatálya alá nem eső többi hasonló szerződéshez képest. Sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése is, a Törvény 6. §-a, 8. § (1) bekezdés a) pontja, 8. § (3) bekezdése, 9. § (3) bekezdése, 10. § (4) bekezdése és 11. § (1) bekezdése ellentétes a tisztességes eljáráshoz való joggal, ugyanis nem biztosítják, hogy olyan polgári perre kerüljön sor, amely elvileg alkalmas az anyagi igazság érvényre juttatására. Az eljárási rendelkezések külön-külön és összességükben értékelve sem adnak esélyt a pénzügyi intézmények számára a vélelem megdöntésére, az indokolatlanul rövid határidők, a limitált elbírálási határidő, továbbá a tisztességtelenség vélelme együttesen nem biztosítják az anyagi igazság felderítését, megfosztják felperest a meghallgatás jogától, és nem biztosítják a fegyverek egyenlőségét. Felperesnek ugyanis 30 napon belül benyújtandó egy keresetlevélben kell valamennyi releváns üzletszabályzata, ÁSZF és blanketta szerződése tisztességét bizonyítania; a termékek számát, a vonatkozó kikötések 10 évre visszamenőleges különböző időállapotait figyelembe véve több száz kikötés tekintetében kell kereseti kérelmet benyújtania és egyenként bizonyítania a Törvényi kritériumok teljesülését. Aggályos az is, hogy csupán 30 napban meghatározott az első fokú eljárás időtartama, mely önmagában nem képes biztosítani azt, hogy felperes a jogi érveit, a bizonyítékait kellően előadhassa és azokat a bíróság érdemben mérlegelhesse. A tárgyalást csak egy alkalommal, és akkor lehet 7 nappal elhalasztani, ha az bizonyítás lefolytatása érdekében szükséges; ez kizárja egyes bizonyítási eszközök, így szakértő igénybevételét. A rövid határidőből következik, hogy egyetlen tárgyalási napon kellene megtárgyalni a több száz szerződéses kikötés érvényességét, amely nyilvánvaló képtelenség, további aggály, hogy amennyiben az alperes az érdemi ellenkérelmét a tárgyaláson nyújtja be és az a bizonyítás lefolytatása érdekében nem kerül elhalasztásra, felperes nincs abban a helyzetben, hogy az ellenkérelemre érdemben reagáljon. Felperes véleménye szerint a bizonyítási teher pénzintézetekre terheléséhez a jogszabály olyan eljárást rendelt, amely eleve alkalmatlan a per tárgyához igazodó megfelelő mélységű és alaposágú bizonyításra, mindez kizárja az anyagi igazság érvényre jutásának elvi lehetőségét, sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot és rossz fényt vet a bíróságokra is.

Kérte a felperes annak figyelembevételét, hogy a devizaperekben eljáró elsőfokú bíróság

több ügyben helyt adott a normakontroll iránti kérelemnek és Alkotmánybírósághoz fordult.

Az első fokú ítélet megváltoztatása iránti kérelmében elismerte annak helytálló ítéleti megállapítását, hogy a gazdasági tevékenység céljából megkötött kölcsönszerződések nem tartoznak a Törvény tárgyi hatálya alá. Sérelmezte annak figyelmen kívül hagyását, hogy a kógens jogszabályi előírások által meghatározott szerződéses kikötések tisztességtelensége bíróság által nem vizsgálható. Ettől eltérve tévesen került megállapításra az, nem elegendő az adott jogviszonyra vonatkozó speciális kógens jogszabályi előírásoknak történő megfelelés. Ezen álláspont ellentétes

az Irányelv 1. cikkének (2) bekezdésével összhangban álló régi Ptk. 209. § (6)

bekezdésében, illetve az új Ptk. 6: 102. § (4) bekezdésében foglaltakkal, melyek szerint nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg. Ennek jogpolitikai indoka az, ha a jogalkotó valamely szerződési feltétel kapcsán törvényi vagy rendeleti úton elvégezte a szerződő felek jogos érdekeinek mérlegelését, akkor az feltételezhető, hogy az adott szerződési feltétel kellően kiegyensúlyozott.

Téves az elsőfokú bíróság azon álláspontja, hogy a régi Hpt. 210. § (3)-(5) bekezdései csak keretszabályozást adtak, melyet a pénzügyi intézmények rendelkezései töltöttek meg tartalommal, továbbá, hogy a piaci önszabályozás keretében létrehozott Magatartási Kódex nem jogszabály, így nem kötelező, ezért önmagában az, hogy az ok-lista megfelel a fentiekben foglaltaknak, nem zárja ki a feltételek tisztességtelensége bíróság általi vizsgálatát. Felperes ettől eltérő véleménye szerint a 2009. évi CL. törvény (II. Módosító törvény) 2010. január 1-től a régi Hpt.-ben a fogyasztói kölcsönszerződések körében az egyoldalú szerződésmódosítási kikötések kógens törvényi korlátait állította fel; a régi Hpt. ezen időponttól a Magatartási Kódex alkalmazásának az ellenőrzésére a Felügyeletet hatalmazta fel. Ebből következően a régi Hpt.-ben meghatározott kógens keretszabályokat a Felügyelet által elfogadott és ellenőrzött Magatartási Kódexben foglalt ok-lista töltött meg kötelező tartalommal, melytől a felperes nem térhetett el, így 2010. január 1-től a tisztességtelenség egyik fogalmi ismérve - a diszpozitív jogszabálytól való kedvezőtlen eltérés az adósok hátrányára - az általa alkalmazott szerződéses kikötésekből hiányzik. A régi Hpt. 2010. november 27-től hatályos - a 2010. évi XCVI. törvénnyel (III. Módosító törvény) beiktatott - 210/A. § (4) bekezdése előírta, hogy fogyasztói kölcsönszerződés az ügyfél számára kedvezőtlenül kizárólag a kamat tekintetében, kormányrendeletben meghatározott esetekben, feltételekkel és módon módosítható. Az e tárgyban született 275/2010. (XII. 15.) Korm.rendelet az elsőfokú bíróság által megállapítottaktól eltérően nem utal arra, hogy keretszabályozás lenne, meghatározza a kamatmódosítás feltételeit; ezt támasztja alá a 2/2012. PK vélemény 3. pontjához fűzött indokolás is, mely éppen azt mondja ki, hogy a Kormányrendelet taxatív (kimerítően) előírja, hogy konkrétan melyek lehetnek az egyoldalú módosítás, a kamatemelés lehetséges okai. A PK vélemény indokolása szerint a jogszabályban nevesített okoknak a tisztességtelensége bíróság által nem vizsgálható. Ezzel összhangban áll a T/1272. számú törvényjavaslat (a továbbiakban: Javaslat), mely szerint forint alapú fogyasztói kölcsönszerződések és az egyéb deviza szerződések vonatkozásában nem kell vélelmezni a szerződéses kikötések tisztességtelenségét a 2010. november 27-ét követően közzétett általános szerződési feltételek, vagy azok fenti időpontot követően közzétett módosításai vonatkozásában; az eltérő szabályozás indoka a III. Módosító törvény ezen időpontban történő hatálybalépése. Mindezt felperes Ingatlan pénzügyi lízingszerződéseiben 2010. december 1-től kezdődően alkalmazott, a fellebbezés 5.4.2., 5.5.1., 5.6.1., 5.7.1. pontjaiban ismertetett azon kikötések, melyeknél a blanketta szerződés, az ÁSZF és az üzletszabályzat egyaránt tartalmazza, hogy a „Lízingszerződés a Lízingbeadó által a Lízingbevevő számára kedvezőtlenül kizárólag a kamat tekintetében, kormányrendeletben meghatározott esetekben, feltételekkel és módon

módosítható, amennyiben azt a jegybanki alapkamat, a refinanszírozási kamatlábak, a pénzügyi indexek, a hitelező lekötött ügyfélbetétei kamatának változása, a szabályozói környezet, illetve a hitelkockázat kormányrendeletben meghatározott változása indokolja", bíróság általi tisztességtelensége nem vizsgálható.

Véleménye szerint tévesen foglalt állást az elsőfokú bíróság a szerződésmódosulást szabályozó automatizmusok tekintetében is, az ítélet indokolása szerint felperes jogosult (de nem köteles) kedvezőtlenül módosítani a kamatot és mivel ez a döntésén múlik, nem lehet szó automatizmusról. Felperes álláspontja szerint ez a szerződéses kikötés a fogyasztóra előnyösebb, mert a meghatározott automatizmus érvényesülése ellenére is dönthet akként, hogy az emelkedés hatását nem hárítja át a fogyasztóra, ezért az a Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében semmiképp sem tekinthető tisztességtelennek. Tévesen hivatkozik az elsőfokú bíróság arra is, hogy a fogyasztó nem érvényesítheti a referencia kamatláb javára történő módosítását, mely a szimmetria elvének sérelmét jelenti. E körben figyelmen kívül maradt, hogy 2009. augusztus 1. napját követően kógens jogszabályi rendelkezés, a 2009. évi XIII. törvénnyel (a továbbiakban: I. Módosító törvény) régi Hpt.-be iktatott 210. § (3) bekezdése szabályozza azt, ha a feltétel változása a kamat-, díj- vagy költségelem csökkentését teszi indokolttá, azt is érvényesíteni kell. Ezen kógens jogszabályi előírás alapján felperes anélkül is köteles volt a referencia kamatláb csökkenése esetén az ügyleti kamatot a fogyasztóra nézve kedvezően módosítani, hogy ezt szerződésben rögzítette volna. Helytelenül utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy az ÁSZF egyes pontjai lehetővé tették az ügyleti kamat módosítását más körülmények alapján is, ugyanis nem vette figyelembe, ha egy adott kérdést a blanketta szerződés, az ÁSZF és az üzletszabályzat is szabályoz, akkor elsődlegesen a blanketta szerződés, másodsorban az ÁSZF, legvégül az üzletszabályzat az irányadó. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem tulajdonított jelentőséget annak, az ÁSZF-ben található módosításra okot adó körülmények egyértelműen és világosan elkülöníthetők a blanketta szerződésnek a referencia kamatlábhoz kötött kamatemelési jogra vonatkozó kikötésétől, ezért a Ptk. 239. §-a alapján azt kellett volna megállapítania, hogy a referencia kamatlábhoz kötött kamatemelési jog - az ÁSZF-be foglalt egyéb módosításra okot adó körülmények elhagyásával - tisztességes és érvényes. Ezen érvei alaptalansága esetére hivatkozott arra, hogy az ÁSZF II.9.i. iii. pontja egyértelmű és világos szabályokat tartalmaz az ügyleti kamatláb meghatározására automatizmus alkalmazásával. Mindezt fenntartotta azon álláspontját, hogy a kamatemelés jogát referencia kamatláb emelkedéséhez kötő rendelkezés, a fellebbezés 5.1.3., 5.2.2., 5.3.2., 5.4.3., 5.5.2., 5.6.2., 5.7.2. pontjaiban ismertetett blanketta szerződési kikötés nem tisztességtelen.

Változatlanul felhívta felperes a fellebbezésében a 2/2012. PK vélemény 8b. pontjában foglaltakat, mely álláspontja szerint engedi a részleges érvénytelenség szabályai alkalmazását. Előállhat olyan eset, amikor az egyoldalú szerződésmódosítási kikötésnek nem az egésze, hanem csak meghatározott, jól behatárolható része tisztességtelen, ez esetben arra a részleges érvénytelenség szabályai irányadók. Kérte a szerződéses kikötésekben felsorolt egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülmények egyenkénti vizsgálatát azzal, hogy amennyiben valamelyik nem felel meg a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglaltaknak, úgy az kerüljön megállapításra, hogy az érvénytelen rész elhagyásával az érintett kikötés tisztességes. Az elsőfokú bíróság a Pp. 213. § (1) bekezdésébe és a Pp. 221. § (1) bekezdésébe ütközően az ítélet indokolásában nem tért ki arra, miért nem tartotta szükségesnek a szerződésmódosításra okot adó körülmények egyenkénti vizsgálatát és miért mellőzte a részleges érvénytelenség szabályainak az alkalmazását.

Sérelmezte a felperes, hogy az elsőfokú bíróság az egyes elvek érvényesülésével kapcsolatosan olyan követelményeket fogalmazott meg, melyek sem a Törvényből, sem a Kúria döntéseiből nem következnek.

Álláspontja szerint ok-listái megfeleltek a tételes meghatározás elvének, azok az ítéletben foglaltaktól eltérően zárt rendszert alkotnak és tetszőlegesen nem bővíthetők. Ennek alátámasztására hivatkozott arra, hogy az okok felsorolását a szerződéses kikötésekben megelőzi az „alább megjelölt esetekben”, illetve az „itt írt feltételek” kitétel, felperes tehát nem jelölhet meg olyan okot, amely a listában nem szerepel. Vitatta annak megállapítását, hogy a „különösen” kifejezés használata miatt nem érvényesül a tételeesség, véleménye szerint a szerződéses kikötésekben egy önmagában is helytálló okon belül a módosításra okot adó körülmények példálózó felsorolása nem teszi az ok-lista egészét példálózóvá, hanem a meghatározás részletességét növeli anélkül, hogy feloldaná a fő indokok taxatív jellegét. Kifogásolta, hogy ellentmondásos az ítélet indokolása, mert egyrészt sérelmezi, hogy az adott okok túl általánosak, nem definitív jellegűek, ugyanakkor ha az adott okon belül további konkrét körülményeket nevesít, az a felsorolás példálózó jellegét eredményezi. Hivatkozott arra is, amennyiben az ok-lista megismétli a fogyasztóvédelmi céllal létrejött kógens jogszabályi rendelkezésekben taxatív meghatározott okokat (régii Hpt. 210/A. § (4) bekezdése, Kormányrendelet), akkor az ok-lista nem sértheti a tételes meghatározás elvét. Ennek további alátámasztása, hogy a Javaslat szövege is tartalmazza a „jegybanksi alapkamat” vagy a „pénzpiaci kamat” kifejezést. Véleménye szerint a szerződésmódosítás azon lehetséges indokait, amelyeket a Kormányrendelet is nevesít, akkor sem lehet általánosnak tekinteni, ha annak hatálybalépése előtt alkalmazott szerződéses kikötésekben kerültek megjelölésre; a „jogszabályváltozás” a „hitelező forrásköltségeinek, forrásszerzési lehetőségeinek kedvezőtlen változása”, valamint a „bankközi pénzpiaci kamatlábak emelkedése” a Kormányrendeletben is kamatemelést lehetővé tevő indok.

Felperes álláspontja szerint érvényesült kikötéseiben a ténylegesség és az arányosság elve is, nem szerepeltetett olyan körülményt, amely közgazdaságilag indokolatlan lett volna, ne állt volna okszerű kapcsolatban a kamattal, a díjjal vagy a költséggel. Sérelmezte, hogy ennek alátámasztására indítványozott igazságügyi szakértői bizonyítási indítványának az elsőfokú bíróság nem adott helyet. Téves annak ítéleti megállapítása, sérti a ténylegesség elvét, ha az ügyleti kamat, a rendelkezésre tartási jutalék és az egyéb díjak változtatása ugyanazon feltételekhez kötött; ezen tételek együttesen képezik a hiteldíjat, melynek igazodnia kell az ok-listában meghatározott körülmények változásához, így nincs akadály, hogy a felperes ugyanazon feltételekhez kösse a hiteldíj egyes elemei módosításának a lehetőségét. Továbbá a „szükségessé teszi” megszorító kitétel alkalmazása is biztosítja a ténylegesség és arányosság elvének az érvényesülését. Emellett a kikötések összhangban állnak az I. Módosító törvénnyel, kimondták ugyanis, hogy a szerződésmódosításra okot adó körülmények egy adott időpontban egymással ellentétes vagy arányaiban eltérő változást (növekedést, csökkenést) mutathatnak; a bank minden esetben az adott időpontban tényleges hatással bíró feltételeket hatásuk arányában veszi figyelembe a kondíció konkrét mértékének a meghatározásánál. Állította, hogy 2010. december 18-tól felperes Ingatlan pénzügyi lízingszerződéseiben alkalmazott egyoldalú szerződésmódosítási kikötések megfeleltek a Kormányrendeletben foglaltaknak, így szükségképpen teljesül a ténylegesség elve.

Az átláthatóság elvének vizsgálata során az elsőfokú bíróság tévesen hívta fel a PJE határozatban hivatkozott Kásler ítéletet, az ugyanis eltérő tényállású ügyben született. Abban az árfolyamrés kapcsán kellett tisztázni az átláthatóság követelményét, a terhek előreláthatóságát, a Kúria tehát téves analógiát alkalmazott, amikor a fenti ítélet árfolyamrés átláthatóságára vonatkozó megállapításait az egyoldalú szerződésmódosítási kikötésekre is kiterjesztette. Felperes véleménye szerint a szerződéskötéskor az átláthatóság érdekében csak az várható el, az egyoldalú szerződésmódosítási kikötéseit úgy fogalmazza meg, hogy az ésszerűen tájékozott, elvárható körülményekkel eljáró fogyasztó a körülmények lehetséges változását, ezáltal fizetési kötelezettségének lehetséges alakulását előre láthassa.

Amennyiben a szerződéskötéskor előre meg lehet határozni, hogy az ok-listában felsoroltak milyen mértékben és módon hatnak ki a kamatra, költségre, díjra és a körülmények adott mértékű változása milyen mértékű emelést tesz lehetővé, akkor valójában olyan algoritmus meghatározásáról van szó, amelyben a felek a szerződéskötéskor eleve megállapodnak, és amely a szerződésmódosulás fogalmi körébe tartozik. Ha viszont nem lehet előre meghatározni, hogy a körülmények változása milyen mértékben és módon hat ki a hiteldíj mértékére, akkor az átláthatóság elvére hivatkozással sem lehet a pénzügyi intézettel szemben irreális elvárást támasztani. Az ezzel ellentétes jogértelmezés kiüresíti a változtatható kamat fogalmát, holott az és az annak alapján fennálló egyoldalú kamatváltoztatási jog jogszabály által elismert, az adott hiteltípus sajátosságai által indokolt jogosultság, melynek a fogyasztóra nézve kedvező hatása is lehet. Felperes álláspontja szerint nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a szerződésmódosítási kikötéseket tartalmazó szerződések mellékleteként azok részét képezte a tájékoztató az árfolyamváltozás kockázatairól, mely eligazítást tartalmazott a hitel törlesztőrészletének mértékét döntően befolyásoló deviza árfolyamváltozás hitel kamatára gyakorolt hatásáról.

Hivatkozott felperes arra is, a „szükségessé teszi” megszorító kitétel alkalmazása azt eredményezte, hogy a hiteldíjat felső határ nélkül nem és csak a szükséges mértékben emelhetette.

Az átláthatóságot biztosította a 2009. augusztus 1-től alkalmazott Magatartási Kódex, melynek a betartását a Felügyelet ellenőrizte.

Az átláthatóságot garantáló szabálynak minősül a II. Módosító törvény által régi Hpt.-be beiktatott 210. § (3) bekezdése, a III. Módosító törvénnyel beiktatott 210/A. § (4) bekezdése, valamint a Kormányrendelet 1. § (3) bekezdése; állítása szerint 2010. december 18-tól a Lakáscélú pénzügyi lízingszerződéseiben alkalmazott egyoldalú szerződésmódosítási kikötései megfeleltek a jogszabályi rendelkezéseknek, így szükségképpen átláthatók.

Tévesen értelmezte az elsőfokú bíróság a szimmetria elvét, a Törvény szerint ugyanis az akkor nem érvényesül, ha a szerződéses kikötés kizárja, hogy a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás hatása a javára érvényesítésre kerüljön. Ebből következően a szimmetria elve érvényesül, ha a feltétel nem zárja ki a fogyasztó javára történő egyoldalú szerződésmódosítást, nem szükséges tehát azt a pénzügyi intézmény számára kötelezővé tenni. Utalt arra, 2009. augusztus 1-től az I. Módosító törvény által a régi Hpt.-be iktatott szabály kimondja, ha a feltétel változása a kamat-, díj- vagy költségelem csökkentését teszi indokolttá, azt érvényesíteni kell (Hpt. 210. § (3) bekezdése). A 2009. augusztus 1. napját követően alkalmazott egyoldalú szerződésmódosítási kikötései kimondták, hogy a szerződésmódosításra okot adó körülmények egy adott időpontban egymással ellentétes vagy arányaiban eltérő változást, (növekedést, csökkenést) mutathatnak; felperesnek minden esetben az adott időpontban tényleges hatással bíró feltételeket hatásuk arányában kellett figyelembe vennie, illetőleg döntenie a kondíció mértékének a meghatározásáról, így szükségképpen érvényesült a szimmetria elve.

Felperes kifogásolta, hogy az ítélet indokolásában az egyértelmű és világos megfogalmazás elve gyakorlatilag beleolvad az átláthatóság és a tételes meghatározás követelményébe, sérelmezte, hogy ezen elv érvényesülését az elsőfokú bíróság külön nem vizsgálta, ugyanígy az objektivitás és a felmondhatóság elvét sem, ezek vonatkozásában változatlanul fenntartotta a keresetlevelében előadottakat.

Felperes fellebbezése kiegészítésében alkotmányossági aggályai és normakontroll iránti kérelme további alátámasztására hivatkozott arra, hogy a Fővárosi Ítéltábla a 2014. szeptember 29-én meghozott végzésével - melynek indokait részletezte - az ... Bank Zrt. által indított devizaperben folyamatban lévő másodfokú eljárásban kezdeményezte a Törvény egyes rendelkezései alkotmányellenességének megállapítását és a per tárgyalását

felfüggesztette. Alaptörvény-ellenesség megállapítása esetén a Törvény rendelkezéseinek visszamenőleges megsemmisítésére vagy alkalmazásának kizárására kerül sor, mely jelen ügyben ezt megelőzően meghozatalra kerülő ítélet hatályon kívül helyezésére vezetne. További új körülményként hivatkozott arra, hogy a Javaslat 2014. évi XL. törvényként időközben elfogadásra és kihirdetésre került.

Alperes fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet helybenhagyását, felperes másodfokú - a jogi képviselővel kötött ügyvédi megbízási szerződés szerinti - perköltségben marasztalását kérte.

Változatlanul vitatta, hogy előzetes döntéshozatali eljárásnak lenne helye; ugyanis nincs a jelen perben közvetlenül alkalmazandó, vagy közvetlenül érvényesülő uniós jogi szabály. Az Európai Unió irányelvi tagállami implementáció eredményeként alkalmazhatók, utóbbi késedelme vagy elmaradása esetén kerülhet szóba a közvetlen hatály. Az Irányelv implementációja megtörtént és mivel minimum harmonizációs jellegű, így az államnak mozgásteret biztosít, ezért közvetlen alkalmazásnak csak akkor lenne helye, ha az elmaradt volna, utóbbi hiányát támasztja alá az, hogy kötelezettségszegési eljárás nem indult. Az, hogy a Törvény valamely uniós jogi aktusba ütközik-e, nem lehet előzetes döntéshozatali eljárás tárgya, ilyen kérdés csak kötelezettségszegési eljárásban vizsgálható. A Törvény nem az uniós jogot implementálja, a szövege nem utal erre, továbbá az a korábbi magyar jogszabályokkal már megfelelően megtörtént; célja az Irányelv által előírt védelem biztosítása. A Törvény és az Irányelv összhangjának kérdése nem merülhet fel, mert a Törvény tisztességtelenségi szempontokat deklarálnak, nem teremt új érvénytelenségi okokat, s mivel a minimum harmonizáció elvén alapul, nincs kizárva, hogy a nemzeti jogszabály a fogyasztó érdekeit jobban védő, számára több jogot biztosító megoldást alkalmazzon. Az EUMSZ 267. cikke alapján kialakult joggyakorlat szerint nincs helye előzetes döntéshozatali eljárásnak, ha a jogvitában esetleg alkalmazandó uniós szabály értelmezése kapcsán felmerült hasonló kérdésben kialakult bírói gyakorlat van. Az Irányelv jelen jogvitára esetlegesen alkalmazható rendelkezéseit az EUB többször értelmezte, mindezekon felül a Kúria a per tárgyához tartozó tisztességtelenségi kérdéseket úgy vizsgálta meg és dolgozta ki az alkalmazandó elveket, hogy a döntésével bevárta az EUB előtt C-26/13. szám alatt folyó előzetes döntéshozatali eljárásban született ítéletet.

A Törvény nem ellentétes az Irányelv 1. cikk (2) bekezdésével, az utóbbiban meghatározott hatályból következően, ha a Törvény alapján olyan szerződési feltételek vizsgálatára kerül sor, amelyek eltérést nem engedő közens jogszabályi rendelkezéseket változtatás nélkül vettek át, az Irányelv bizonyosan nem alkalmazható, a tisztességtelenség vizsgálata azonban nem kizárt, jelen perben a bíróság feladata a tisztességtelenség vizsgálata a magyar jogszabályoknak az Irányelv 1. cikk (2) bekezdésével történő értelmezésével összhangban, ezért ezzel kapcsolatban nincs helye előzetes döntéshozatali eljárásnak.

A fellebbezésben foglaltaktól eltérően az Irányelv nem rögzít kizárólagosan alkalmazandó eljárási szabályokat; az általa támasztott eljárási minimum követelmények nem jelentik, hogy a fogyasztói érdekvédelmet csak olyan eljárásokban lehet biztosítani, amelyeket feltétlenül az érintett fogyasztóknak, vagy érdekvédelmükre feljogosított személyeknek vagy szervezeteknek kell kezdeményezniük a tisztességtelen szerződési feltételek alkalmazójával szemben. Az Irányelv nem zárja ki alternatív szerkezetű fogyasztóvédelmi eljárás bevezetését, a Törvény által felállított eljárási rend ennek felel meg, melyben a pénzügyi intézményeknek a **alperes ne** szemben kell megindítaniuk a védelem megdöntésére irányuló eljárást; ez előnyös a fogyasztók széles tömegei számára, ugyanakkor nem korlátozza a fogyasztók korábbi igényérvényesítési lehetőségeit. Az Irányelv fellebbezésben hivatkozott 8a. cikke 2014. június 13-át követően kötött szerződésekre alkalmazandó, emellett a törvény nem tekinthető az irányelvet átültető

jogszabálynak, így a tájékoztatás elmaradása nem kifogásolható, annak nincs meghatározott jogkövetkezménye sem.

A Törvény tervezete az EKB számára 2014. június 27-én bejelentésre került, a kivételes sürgősségre tekintettel a véleménye bevárása nélkül került elfogadásra, ezt azonban az EKB sem nevesíti érvénytelenségi okként, továbbá a konzultáció elmaradásához sincs jogkövetkezmény fűzve.

Alperes álláspontja szerint az Irányelv nem zárja ki, hogy a tagállami jogalkotó saját maga fogalmazzon meg fogyasztóvédelmi rendelkezéseket, megengedett a jogalkotó aktív szerepvállalása; jelen esetben bírósági döntés (PJE határozat) törvénybe foglalására került sor, tiszteletben tartva azt az elvet, hogy tisztességtelenségről a tagállami bíróságnak kell döntenie.

Vitatta alperes az Európai Unió Alapjogi Chartájának alkalmazhatóságát is; a Törvény nem implementációs aktus, a bírói gyakorlatban kialakított tisztességtelenségi szempontokat deklarálja, nem teremt új érvénytelenségi okot, ennél fogva nem avatkozik bele a felek szerződéses jogviszonyába. A Törvény nem jelenti a Chartában foglalt jogok tiltott korlátozását; a tulajdon mint alapjog közérdekből arányosan korlátozható; jelen esetben a korlátozás közérdekű, mert a fogyasztók széles rétegeinek érdekét szolgálja és arányos, mert igazságos teherelosztást eredményez a pénzügyintézet és a fogyasztó között. Vitatta az alperes, hogy sérülne a tisztességes eljáráshoz való jog; a Törvény biztosítja a bírósági eljárás igénybevételének a lehetőségét, a megállapított határidők és eljárásjogi rendelkezések nem zárják ki az igényérvényesítést. A Törvény az elérhető leggyorsabb megoldást biztosítja a fogyasztóvédelmi célok elérése érdekében, ez a pénzügyintézetek érdekeit is szolgálja, megelőzi az azonos jogkérdésben felmerülő jelentős mennyiségű per megindítását.

Alperes véleménye szerint felperes a letelepedés szabadságára alappal nem hivatkozhat, ehhez ugyanis tényleges migráció szükséges, amely a Törvény rendelkezései kapcsán nyilvánvalóan nem merül fel, annak hatálya kizárólag Magyarországra terjed ki, az érintett pénzügyi intézmények tevékenységüket itt végzik a magyar jogszabályok szerinti valamely cégforma keretében.

Fenntartotta alperes felperes alkotmányossági aggályai alaptalanságára vonatkozó érvelését is. A Törvény 1. § (6) bekezdése a hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződésekre a régi Ptk. elévüléssel kapcsolatos szabályainak értelmezésével mondja ki, hogy amíg a felek bármelyikének a kölcsönszerződésből eredően követelése áll fenn, illetve ellenkövetelése keletkezhet a másik féllel szemben, addig e követelések elévülése sem kezdődhet meg. Nincs olyan alkotmányos előírás, amely tiltaná a jogalkotónak, hogy a szabályozás tárgyát képező jogviszonyokra alkalmazandó jogszabályt értelmezze.

A Törvény 1. § (7) bekezdése azért nem vet fel alkotmányellenességet, mert az elszámolásra vonatkozó külön törvény az elévülés nyugvásának végső határidejét meghatározza, így nem állhat fenn jogbizonytalanság.

Vitatta alperes, hogy a pénzügyi intézmények számára utólagosan hátrányos jogi feltételeket megállapító jogalkotásról lenne szó; az 1999. március 1-től hatályos 18/1999. (II. 5.) Korm.rendelet 2. § d) pontja előírta, hogy a fogyasztói szerződésben az ellenkező bizonyításáig tisztességtelenségnek kell tekinteni különösen azt a szerződési feltételt, amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos ok nélkül módosítsa. A jogalkotó a Kúria jogértelmező döntését ültette át a Törvénybe, melyben meghatározott elvek ismertek 1999. március 1. óta (18/1999. (II. 5.) Korm.rendelet 2. § d) pontja), valamint 2010. óta (a régi Hpt. módosításai). A Kúria 2/2012. PK véleményének 6. pontja kimondja, nem ütközik visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába, ha a bíróság a szerződéskötés időpontjában hatályos Ptk. rendelkezések alapján az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét állapítja meg

olyan okból, amelyet utóbb a külön törvény - adott esetben a kialakult joggyakorlat tapasztalatait felhasználva - kötelezően is szabályoz. A régi Ptk. 209. § (1) bekezdésébe foglalt generálklauzulát kellett értelmezniük és alkalmazniuk az eljáró bíróságoknak, a 2010-2011-től indult perek nagy számára tekintettel született meg a Kúria 2/2012. PK véleménye, melynek 6. pontja sorolta fel és magyarázta meg azokat az elveket, amelyeket a tisztességtelen szerződési kikötést meghatározó, a régi Ptk. 209. §-ában található absztrakt generálklauzula értelmezésekor irányadónak tartott. A 2/2014. PJE a 2/2012. PK vélemény 6. pontját emelte jogegységi határozat szintjére és tette ezzel a bíróságok számára kötelezővé; a Törvény a hét elvnek a 4. § (1) bekezdésében történő megjelenítésével emelte törvényi szintre a bíróságok által alkalmazott elveket. Ebből következően a Törvény nem új jogszabályt alkotott visszamenőleg, nem avatkozott be sem lezárt, sem le nem zárt, sem jövőbeni jogviszonyokba, kizárólag eljárási szempontból tartalmaz újdonságot, azt célozva, hogy ugyanazon kikötéseket, ugyanazon elvek alapján egyetlen erga omnes hatályú ítélettel záruló eljárásban vizsgáljanak. Álláspontja szerint a Törvény általi törvényhozói beavatkozásnak sem az arányossága, sem a szükségessége nem vitatható.

Az MNB a rá egyébként vonatkozó külön törvény és egyéb jogszabályok alapján jár el a felügyeleti tevékenysége során, így az e körbeni alkotmányossági aggály is alaptalan. Kellő a felkészülési idő a jogszabály alkalmazására is; a Törvény világos menetrendet ír elő, megfelelő határidő áll rendelkezésre a pénzügyi intézmények számára ahhoz, hogy megvizsgálják a szerződési kikötéseiket, eleget tegyenek az MNB felé teljesítendő kötelezettségüknek, illetőleg, hogy a perindításról döntsenek.

A Törvény nem sérti a normavilágosság elvét sem; személyi és tárgyi hatálya egyértelműen meghatározott, továbbá a hatálybalépése kapcsán sem mutatkozik bizonytalanság. Nem sérti a Törvény a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét sem; bár valóban megkülönböztet egyes jogalanyokat, de azt értelemszerűen és indokoltan, valamint jogalkotói cél teljesülése érdekében teszi.

Alperes véleménye szerint a Törvény biztosítja a tisztességes eljáráshoz való jogot, melynek lényegi eleme, hogy minden fél azonos jogokat gyakoroljon, azonos kötelezettségek terheljék, részletesen kifejthesse jogi és ténybeli álláspontját, csatolhassa bizonyítékait, megismerhesse a másik fél beadványait, és azokra észrevételt tehessen; mindezek mellett olyan eljárásjogi határidők szükségesek, amelyek a jogviták elhúzódása ellen hatnak. A Törvény alapján biztosított a bírói út a jogorvoslatra is kiterjedően, a perek nagy számára és együttes társadalmi súlyára figyelemmel a rövid eljárásjogi határidők alappal nem kifogásolhatók, e körben szükséges és arányos korlátozás valósult meg, mely a professzionális infrastruktúrával rendelkező felek számára érdemben nem hátrányos. A jogvita tárgya jogkérdés elbírálása, melynek során ugyanazon ok-listák, ugyanazon elveknek való megfelelése okirati bizonyítás mellett vizsgálendő. A tisztességtelenséggel kapcsolatos szempontrendszer korábban is ismeretes volt, valamint nem új a bizonyítási teher megfordítása, a tisztességtelenségre vonatkozó törvényi vélelem felállítása sem, figyelemmel a 18/1999. (II. 5.) Korm.rendelet 2. § d) pontjában foglaltakra.

Alperes véleménye szerint irreleváns az, hogy az elsőfokú bíróság más ügyekben Alkotmánybírósághoz fordult, e körülmény a per felfüggesztésére sem ad alapot.

Nem értett egyet alperes az ítéleti döntés érdemi tévességére vonatkozó fellebbezési érveléssel sem. A felperes által hivatkozott Javaslat időközben 2014. évi XL. számon „Elszámolási törvényként” elfogadásra került, azonban még nem lépett hatályba, a devizaperekben a Törvény eredeti szövegét kell alkalmazni. Abból, hogy az Elszámolási Törvény a forint alapú kölcsönszerződések és az „egyéb devizaszerződések” vonatkozásában a tisztességtelenség vizsgálatát és megállapíthatóságát a jelen pertől némiképp eltérő eljárási rendben írja elő, nem jelenti azt, hogy a 2010. november 26-át követő időállapotok vonatkozásában elismerné a tisztességtelenség kizártságát.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság annak megállapításakor, hogy a Magatartási Kódex nem jogszabály, valamint a Kormányrendelet is keretszabálynak minősül; utóbbi következik az 1. § (1) bekezdésében foglaltakból, mely jogszabályszöveg helyes értelmezésével az a következtetés vonható le, hogy a pénzügyintézeteknek maguknak kellett mérlegelniük, a Kormányrendelet ok-lista elemei közül melyek felelnek meg a ténylegesség elvének, és ennek megfelelően kellett azokat átültetniük a saját szerződéses kikötéseikbe, ebből következően az csak a keretet szabta meg és azt felperes rendelkezési joga töltötte ki tartalommal.

Megalapozottan jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a referencia kamatlábhoz kötött szerződésmódosítási rendelkezések is a Törvény hatálya alá tartoznak; egyetértett annak megállapításával, hogy az e körbeni kikötések nem automatizmusként érvényesültek, hanem szerződésmódosítási jogot biztosítottak a felperes számára, aki a referencia kamat változását is csak egy mérlegelési szempontnak tekintette a többi mellett és ennek figyelembevételével dönthetett a kamat módosításáról. Téves az az okfejtés, hogy a referencia kamatláb változása szerződésmódosítási okként kedvezőbb a fogyasztók számára, a vitatott rendelkezések szövegezése ugyanis nem írja elő a fogyasztó számára kedvező irányú változás esetén a csökkenés érvényesítését, továbbá azt sem, hogy a referencia kamatláb megváltozásának megfelelő mértékben kellene módosítani az ügyleti kamatot, mindezért nem kizárt az azt meghaladó emelés sem. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy emiatt sérül a szimmetria és az arányosság elve is, továbbá az ÁSZF-ek további rendelkezéseivel összevetve sérül az átláthatóság követelménye. Utalt alperes arra is, hogy a referencia kamatlábhoz kötött kamatemelési jogot biztosító rendelkezések Törvény tárgyi hatálya alá tartozását felperes maga ismeri el azzal, hogy kéri azokra a részleges érvénytelenség szabályainak az alkalmazását.

A részleges érvénytelenség vonatkozásában az alperes kifejtette, a szerződéses kikötés fogalma alatt az összes olyan rendelkezés értendő, amely a szerződésmódosítási jog gyakorlását szabályozza adott időállapotú szerződésben. Ebből következően a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjaiban felsorolt elvek a szerződéses kikötés érvénytelensége megállapíthatóságának a feltételei, így az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses kikötés nem bontható további „alegységekre”, nem állapítható meg tehát részleges érvénytelenség akkor, ha az ok-listában szereplő okok közül nem mindegyik ütközik a Törvényben rögzített elvekbe. Ha az ok-lista egészének szintjén érvényesülő elvek sérülnek, részleges érvénytelenség megállapításának nincs helye, hiszen a hiányosság valamennyi ok-lista elem vonatkozásában fennáll. Nem kezelhetők külön azok az ok-lista elemek, amelyeket a felperes is együttesen vett figyelembe és amelyek együtt hatottak közre a tényleges kamat-, díj- vagy költségemelésben. Amennyiben a bíróság az ok-listából egyes okokat kiragad, másokat érintetlenül hagy, akkor egy új korlátozott ok-listát hoz létre, amellyel a felek szerződéses akaratát pótolja a PK vélemény 8a) pontjában foglaltakba ütközően. Ezen érvelést támasztja alá a régi Hpt. 210. § (4) bekezdés c) pontja is, mely szerint amikor a felperes egyoldalúan kamatot, díjat, költséget emel, akkor nem az ok-lista valamelyik elemét, hanem annak összes elemét egyedileg veszi figyelembe. eltérő jogi álláspont helytállósága esetén az elszámolás átláthatatlanná válna, mert utólag nem ellenőrizhető, hogy felperes szerződésmódosítási gyakorlata mennyiben alapult tisztességesnek, illetve tisztességtelennek nyilvánított ok-lista elemeken.

A tisztességtelenség vizsgálati szempontjai körében változatlanul arra hivatkozott, a Törvény alapján csak az vizsgálható, hogy a felperes által tisztességesnek tartott szerződési kikötés megfelel-e a Törvény 4. § (1) bekezdésében rögzített elveknek, azok más jogszabályokkal történő összevetésére nincs mód a 11. § (1) bekezdésben lefektetett korlát értelmében. Figyelmen kívül kell, hogy maradjon az Irányelv, illetőleg az uniós jogi normák, valamint felperes belső szabályzatai, melyek vonatkozásában helytállóan állapította

meg az elsőfokú bíróság, hogy azok nem váltak a szerződések részévé.

Az átláthatóság elve vonatkozásában a Kúria helyesen állapította meg a 2/2014. PJE határozatában, hogy a Kásler ügyben megfogalmazott elvek nemcsak az árfolyamrés tekintetében alkalmazhatók, hanem az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltételekre is. Ezen PJE határozat alapján helyesen és logikai ellentmondásoktól mentesen állapította meg az elsőfokú bíróság az átláthatóság elvének a tartalmát, azt, hogy a szerződéses rendelkezésekből egyértelműen ki kell tűnnie az oklistában felsorolt körülmények milyen okból, mértékben és módon hatnak ki a kamat, költség, díj mértékére, azok adott mértékű változása milyen mértékű emelést tesz lehetővé. Az árfolyamváltozás kockázatairól szóló tájékoztatás irreleváns a szerződési kikötések tisztességessége szempontjából, mert nem képezi részét a Törvény hatálya alá tartozó szerződéses kikötéseknek. Téves felperes azon érvelése, hogy a „szükségessé teszi” megszorító kitétel biztosította a hiteldíjemelés felső határát, az ugyanis nem a hiteldíj módosításának mértékére, hanem annak eseteire vonatkozik, továbbá nélkülöz minden konkrétumot. Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a 2/2012. PK vélemény 5. pontjával egyezően fejtette ki azon álláspontját, hogy a Magatartási Kódexnek megfelelés nem elegendő az átláthatóság biztosításához; ezen elv nem szűkíthető le a szerződésmódosítás okának és mértékének utólagos ellenőrzésére sem; a fogyasztónak előre kell látnia, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására, így felperes alaptalanul hivatkozott a Hpt. 210. § (3) bekezdésében foglaltakra is. Tekintve, hogy a Kormányrendelet a fent kifejtettek szerint kógens keretszabály, melyet a felek rendelkezési joga tölt meg tartalommal, az ok-lista Kormányrendeletnek megfelelőse nem jelenti a tisztességesség elvének maradéktalan érvényre jutását is.

Alperes álláspontja szerint az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvét az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta és nem mosta össze az átláthatóság elvével. Ezen elvek a természetüktől fogva nyilvánvalóan összefüggnek, amennyiben ugyanis egy szerződéses kikötés nem érthető és az átlagos fogyasztó számára nem egyértelműen megfogalmazott, akkor nyilvánvaló, hogy az átláthatóság elve is sérül. Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve akkor érvényesül, ha egy átlagos fogyasztó a kérdéses rendelkezésekből képes a szerződéses kötelezettségére vonatkozó következtetés levonására. Az átlagos fogyasztó nem ismeri a szakma által használt kifejezések mögött rejlő tartalmat, a pénzügyi jelenségek természetét, önmagában tehát a szakkifejezések felsorolása nem lesz számára érthető és világos, ellenkezőleg, információs zűrzavart okoz, képtelen lesz a saját szerződése szempontjából releváns tényezők kiválogatására, együttes értelmezésére, értékelésére. Emellett helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a kikötésekben fellelhető szakmai kifejezések olyan mértékben általánosak, hogy ez okból sem tekinthetők világosnak.

Helytálló az elsőfokú bíróság azon álláspontja is, hogy a szimmetriának garanciális szerepe van, nem felel meg ezen elvárásnak az a szerződéses kikötés, amely ugyan nem zárja ki a fogyasztó javára történő egyoldalú szerződésmódosítást, azonban azt kifejezetten nem teszi kötelezővé.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy felperes szerződéses kikötései nem felelnek meg a tételes meghatározás elvének, a „különösen” kifejezés alkalmazásából következik, hogy az ok-listák csak példálódzó jellegűek, és nem taxatívok, továbbá túl általánosak, tartalmukat tekintve nem definitív fogalmak. A fellebbezésben foglaltaktól eltérően felperes a „módosításra okot adó körülmények különösen” kifejezést minden időállapotban, minden blanketta szerződésben és üzletszabályzatban szerepeltette. Nem teszi tételest a felsorolást az „alább” és „itt” szavak alkalmazása sem, mert „különösen” kifejezéssel kezdődő felsorolást vezetnek be, tehát ha taxatívvá is tennék az utánuk következő részt, azt lerontaná az azzal ellentétes értelmű „különösen” kifejezés használata.

Téves az a fellebbezési érvelés, hogy az önmagában helytálló okon belüli felsorolás nem teszi azt példálódzóvá, a kikötéseiben ugyanis nem található olyan ok, amely önmagában is helytálló. Az üzletszabályzat 2.2. pontjának ok-listájában az okon belüli felsorolás kihagyásával is az állapítható meg, hogy az ott nevesített okok nem állnak meg önmagukban, azok a felperes döntésétől függően bővíthető, nem definitív fogalmak. Nem tévedett az elsőfokú bíróság annak megállapításakor sem, vizsgálható azon kikötések tisztességtelensége, amelyek jogszabályra utalnak, továbbá azok is, amelyek jogszabályban is nevesített okokat sorolnak fel. Fenntartotta az alperes azon védekezését, hogy a Kormányrendelet a 2/2012. PK vélemény 3. pontjában említett olyan kógens keretszabály, amelyet a felek rendelkezési joga tölt meg tartalommal, így az annak megfelelő ok-lista tisztességtelenségének a kérdése vizsgálható. A Kormányrendelet absztrakt jogszabályi norma, csak a kereteket határozhatta meg, melyeket a konkrét hiteltermékek tekintetében a pénzügyi intézményeknek kellett specifikálniuk, tehát nem a régi Ptk. 209. § (6) bekezdése szerinti esetről van szó. Hivatkozott arra is, hiába tartalmazza a szerződési kikötés a Kormányrendeletben nevesített egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő okokat, a „jegybanki alapkamat emelkedése”, a „bankközi piaci kamatlábak”, a „forrásköltségek” kifejezések szó szerinti átvételével az adott rendelkezés még nem fog megfelelni a tisztesség követelményének. A felperesnek meg kellett volna határoznia, hogy melyik jegybanki alapkamat, melyik pénzpiaci kamatláb releváns, a hitelezőnek milyen forrásai vannak, ezek közül melyiknek, milyen mértékű változása irányadó; nyilvánvaló, hogy a jogszabályt más absztrakciós szinten kell megfogalmazni, mint a szerződéseket, így a felperes által hivatkozott jogszabályi megfelelés nem áll fenn.

Az objektivitás elve körében kiemelte az alperes, felperes a fellebbezésében sem tudta bizonyítani a kikötések objektív jellegét, ugyanis azáltal, hogy a hivatkozott kikötések lehetőséget biztosítanak számára a szerződésmódosítási feltételek befolyásolására, azok tisztességtelennek minősülnek.

A tételesség és az arányosság elve körében kifejtette, helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes által peresített szerződéses kikötések nem felelnek meg a tételes meghatározás elvének, mert nem alkotnak zárt rendszert, tetszőlegesen bővíthetők, példálódzó felsorolás esetén ismeretlen körülmények is szerepet játszhatnak, melyekre tekintettel nem vizsgálható, hogy fennáll-e a ténylegesség és arányosság. Egyetértett alperes az elsőfokú bíróság azon érvelésével is, sértik a ténylegesség elvét azok a kikötések, melyek azonos feltételrendszerhez kötik az ügyleti kamat, a rendelkezésre tartási jutalék, az egyéb díjak és a szerződés egyéb feltételeinek megváltoztathatóságát, annak ellenére, hogy azok alapvetően eltérő funkciót töltenek be a szerződéses jogviszonyokban, így a mértéküket is eltérő tényezők befolyásolják.

A felmondhatóság elve körében utalt az ellenkérelmében előadottakra azzal, hogy ezen elvnek nem felelhet meg önmagában a felmondási jog biztosítása, mivel a 2/2012. PK vélemény 6. f) pontja szerint az is szükséges, hogy a kikötés reális alternatívát biztosítson a fogyasztó számára. Az egyösszegű visszafizetési kötelezettség, a hitelkiváltás magas tranzakciós költsége meggátolja a felmondási jog hathatós érvényesítését, mivel a felperes ilyen rendelkezéseket alkalmazott, a kikötései ez okból sem felelnek meg a tisztességesség követelményének.

Alperes álláspontja szerint nem tévedett az elsőfokú bíróság felperes bizonyítási indítványai mellőzésekor sem; fenntartotta azon álláspontját, hogy a belső szabályzatok nem váltak a Törvény hatálya alá tartozó szerződési kikötések részévé, a szakértői indítvány pedig - amellet, hogy a jogvita jogkérdés - azért sem volt teljesíthető, mert az előterjesztésére késedelmesen került sor.

A Fővárosi Ítéltábla az ügy érdemi jogorvoslati elbírálása mellett döntött, az alábbiak

szerint nem értett egyet felperes előzetes döntéshozatali, illetve Alkotmánybíróság előtti normakontroll eljárás szükségességére vonatkozó fellebbezési érvelésével.

A kérelemben hivatkozott Irányelv célja, hogy az Európai Unió tagállamaiban a tisztességtelen szerződési feltételeket illetően egységes, a fogyasztói jogokat egyértelműen meghatározó fogyasztóvédelmi szabályozás valósuljon meg, mely védelmi rendszer azon elven alapul, hogy a fogyasztó a tárgyalási lehetőségei, az információs szintje tekintetében hátrányos helyzetben van az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest, általuk előzetesen meghatározott olyan szerződéses feltételek elfogadásáról kell döntenie, melyek tartalmát nincs módja befolyásolni. Ezen egyenlőtlenség csak a szerződő feleken kívüli pozitív beavatkozással egyenlíthető ki; az Irányelv olyan szabályozás kialakítását követeli meg a tagállamoktól, amely alapján a fogyasztót nem kötik a szerződő partnere által egyoldalúan kikötött tisztességtelen szerződési feltételek. Az Irányelv minimum követelményi rendszert állít fel, a 6. cikk értelmében fogyasztóra kötelezettséget nem jelentő, a 3. cikkben meghatározott tisztességtelen feltételek lehetséges eseteit a Melléklete példálódzó jelleggel nevesíti; a tagállamokra bízva - többek között - a tisztességtelen feltételt tartalmazó szerződés érvénytelenségi jogkövetkezményének a szabályozását, a tisztességtelen feltételek alkalmazása elleni eszközöknek a meghatározását, melynek során a 8. cikk szerint a nemzeti jogrendjükben a fogyasztók magasabb szintű védelme érdekében szigorúbb rendelkezéseket fogadhatnak el, vagy tarthatnak hatályban.

Az Irányelvet átültető jogharmonizációs célból került sor a Ptk. 1997. évi CXLIX. törvénnyel történő módosítására, az 1998. március 1-jén hatályba lépő Ptk. 209. § (1) bekezdése az általános szerződési feltétel tisztességtelenségének jogintézményét bevezetve annak megtámadhatóságát engedte, a Ptk. 209/B. § (1) bekezdése definiálta a tisztességtelenség fogalmát, a Ptk. 209/B. § (2) bekezdése példálódzva meghatározta a tisztességtelenségi kritériumokat.

Az 1997. évi CXLIX. törvény 11. §-ának (4) bekezdésébe foglalt felhatalmazás alapján a 18/1999. (II. 5.) Korm.rendelet - a 3. § (2) bekezdésében jogharmonizációs célját kinyilvánítva - az Irányelv Mellékletének átültetését célozta, nem taxatív jelleggel az 1. §-ában a feltétlenül (fekete lista), a 2. §-ában az ellenkező bizonyításáig (szürke lista) tisztességtelenségnek minősülő szerződési feltételeket nevesítette; a 2. § d) pontban foglaltak szerint az egyoldalú szerződésmódosítást feltételhez, a szerződésben meghatározott alapos okhoz és a fogyasztót egyidejűleg megillető azonnali hatályú elállási vagy felmondási jog biztosításához kötötte.

A kölcsönszerződések speciális jellemzőire tekintettel ugyancsak jogharmonizációs és fogyasztóvédelmi céllal az 1997. január 1-jén hatályba lépő régi Hpt. 210. § (3) bekezdése a kamatot, díjat vagy egyéb feltételt érintő, a fogyasztóra hátrányos egyoldalú szerződésmódosítást a szerződésben meghatározott feltételek fennállása esetére tette lehetővé.

A hazai jogátültető szabályozási megoldásokat is érintő európai bírósági ítéletekre épülve, - figyelembe véve az EUB Irányelvből fakadó követelményeket értelmező kiterjedt joggyakorlatát - került sor Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozását követően a 2006. évi III. törvénnyel történő Ptk. módosítással a szabályozás újrastrukturálására; a Ptk. 209. § (1) bekezdése újradefiniálta, pontosította a tisztességtelenség fogalmát, elhagyva annak kritériumai példálódzó meghatározását, a 209/A. § (2) bekezdése pedig eltérve a Ptk. 209/A. § (1) bekezdésében változatlanul fenntartott megtámadhatóság főszabályától, a fogyasztói szerződések tekintetében eltérő érvénytelenségi jogkövetkezményt, semmisséget határozott meg, és a szankcionálást kiterjesztette az általános szerződési feltételeken kívül az egyedileg meg nem tárgyalta szerződéses kikötésekre is.

A jogharmonizációs rendbe illeszkedett a 2009. évi XIII. törvénnyel történő Hpt. és a 2009. évi XXXI. törvénnyel történő Ptk. módosítás.

A Hpt. 210. § (3) bekezdése a fogyasztóval kötött kölcsön vagy pénzügyi lízingszerződésben az ügyfélre kedvezőtlenül kizárólag a kamat, díj vagy költség egyoldalú módosítását engedte, az azokra kihatással bíró ok-okozati feltételek megváltozása esetére. A módosított Ptk. 209. § (4) bekezdése az Irányelv 5. cikkének megfelelés érdekében a tisztességtelenség megállapítására alapot adó, semmisségre vezető önálló okként nevesítette azt, ha a szerződési feltétel nem világos vagy nem érthető, továbbá az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésével összhangban a 209. § (5) bekezdésében a tisztességtelenség értékelésének köréből egyébként kivont, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányosságára vonatkozó szerződési rendelkezés tekintetében is megkívánta a félreérthetetlen megfogalmazást.

Jogharmonizációs céllal született továbbá a 2009. évi CL. törvénnyel és a 2010. évi XCVI. törvénnyel történő Hpt. módosítás. Az előbbi módosítással hatályba léptetett Hpt. 210. § (3) bekezdése előírta a pénzügyi intézmények számára, hogy a szerződésben tételesen jelöljék meg a későbbi egyoldalú szerződésmódosítás lehetséges objektív okait (ok-lista) és írásban rögzítsék árazási elveiket; az utóbbi módosítással hatályba lépett Hpt. 210/A. § (4) bekezdése a fogyasztóval kötött lakáscélú hitel- és kölcsön- vagy pénzügyi lízingszerződéseire előírta, hogy az az ügyfél számára kedvezőtlenül kizárólag a kamat tekintetében, kormányrendeletben meghatározott esetekben, feltételekkel és módon módosítható, amennyiben azt a jegybanki alapkamat, a refinanszírozási kamatlábak, a pénzügyi indexek, a hitelező lekötött ügyfélbetétei kamatának változása, a szabályozói környezet, illetve a hitelkockázat kormányrendeletben meghatározott változása indokolja.

A Hpt. 235. § (1) bekezdésének o) pontjában írt felhatalmazás alapján a 275/2010. (XII. 15.) Korm.rendelet a fogyasztóra kedvezőtlen kamatmódosítás taxatív ok-listáját meghatározta.

A fogyasztói, különösen a deviza alapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések vonatkozásában történt nagyszámú perindításra tekintettel vált szükségessé az, hogy a jogvitákban a fenti jogszabályok alkalmazására a bírói gyakorlatban egységesen és az Irányelvvvel összhangban kerüljön sor, ennek érdekében - figyelembe véve az EUB releváns ítéleteit és előzetes döntéshozatalt is bejárva - hozta meg a Kúria a 2/2011. PK véleményét, a 3/2011. PK véleményét, a 2/2012. PK véleményét, a 3/2013. számú, a 6/2013. számú és a 2/2014. számú PJE határozatát. Utóbbi az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltételek tisztességtelenségének megítélése tárgyában végzett joggyakorlat elemzés eredményeképp született 2/2012. PK vélemény 6. pontjában felsorolt tisztességtelenséget eredményező elveket ültette át; a 2/2014. számú PJE határozat érvényre juttatását célzó 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) pedig változtatás nélkül átvéve ezen szempontrendszer állította fel a kikötések tisztességtelenségének a vélelmét és szabályozta az annak megdöntését lehetővé tevő eljárást.

Ebből következően a Törvény a bíróságok számára kötelező jogegységi határozatban rögzített jogelvek jogszabályi szintre emelését végezte el azok közvetlen érvényesülése érdekében, rendelkezései nem minősülnek jogszabály általi szerződésmódosításnak és nem áll fenn visszamenőleges hatályú jogalkotás sem, mert nem új érvénytelenségi okot nevesített, hanem a Ptk. 209. § (1) bekezdésében foglalt generálklauzula egységesített bírói értelmezéséből kiindulva célozta meg a pénzügyi intézmények által fogyasztói kölcsönszerződésekben használt tisztességtelen általános szerződési feltételek és egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötések - fogyasztói perindítás nélküli - kiküszöbölését, elősegítve az egyedi szerződéseken alapuló perek lezárását, a külön törvénnyel szabályozásra kerülő elszámolás lefolytatását.

Jelen eljárás a Törvénnyel felállított vélelem megdöntésére irányul, azt kell vizsgálni, hogy a keresetben per tárgyává tett, a fogyasztó hátrányára kamat, költség, díj egyoldalú emelését lehetővé tevő felperes által használt blanketta szerződési kikötések, általános

szerződési feltételek és üzletszabályzatba foglalt rendelkezések megfelelnek-e a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjaiban meghatározott feltételeknek. Ennek során nem kizárt a perbeli szerződéses kikötések alkalmazása időpontjában hatályos azon nemzeti és uniós jogi normák, valamint bírói gyakorlat figyelembevétele, amelyekre tekintettel a Kúria a 2/2014. számú PJE határozat 2. pontjában foglalt hét elvet kialakította.

A fentiekben részletezett jogharmonizációs folyamatra, az alkalmazandó Törvény implementációs jellege hiányára tekintettel a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a jogvita elbírálása nem igényli sem az Irányelv, sem az Európai Unió Alapjogi Chartájának felperes által hivatkozott rendelkezései EUB általi értelmezését, vagy akár érvényessége ellenőrzését. Mivel a notifikációs kötelezettség esetleges elmulasztása, illetőleg a felperes által ugyancsak állított és kifogásolt konzultációs kötelezettségszegés miatti, a Törvény alkalmazhatóságát kétségbe vonó felvetések nem is képezhetik előzetes döntéshozatal tárgyát, a Fővárosi Ítéltábla a fellebbezésben indítványozott tíz kérdés egyikében sem látta indokoltnak a Pp. 155/A. § (1) bekezdése szerinti eljárás kezdeményezését, az egységes szerkezetbe foglalt EUSZ és EUMSZ 267. cikkében biztosított előzetes döntéshozatalra utalás intézményének az igénybevételét. Megjegyezi a Fővárosi Ítéltábla azt is, hogy miután nem végső fokon jár el, még előzetes döntéshozatalra tartozó kérdés fennállása esetén sem terhelné az EUB-hoz fordulás kötelezettsége, diszkrecionális jogánál fogva annak szükségességét mérlegelni jogosult.

A Törvény jelen jogvitában alkalmazandó felperes által kifogásolt rendelkezései és az azokhoz kapcsolódó 2/2014. számú PJE határozat vonatkozásában a Fővárosi Ítéltábla alaptörvény-ellenességet sem észlelt; tekintettel arra, hogy a fent részletezett jogalkotói folyamat okán nem történt visszamenőleges hatályú jogalkotás és a megszabott eljárási rend betartása sem vetett fel alkotmányossági aggályokat, mellőzte a Pp. 155/B. § (1) bekezdése szerinti Alkotmánybíróság előtti normakontroll eljárás megindítását. Az erre irányuló felperesi kérelem valamennyi elemére kitérő részletesen indokolt elutasítás tartalmilag normakontrollt eredményezne, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla mellőzte, továbbá rámutat arra, hogy más bíróság ugyanezen indítvány tárgyában hozott fellebbezésben hivatkozott határozata a Pp. 4. § (1) bekezdése szerinti alapelvi rendelkezésnek megfelelően nem köti.

Felperes ügy érdemében előterjesztett fellebbezése nem megalapozott; az elsőfokú bíróság az ítéletében a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, és abból helyesen vont le következtetést a kereset alaptalanságára, annak érdemi vizsgálata alapján.

A Törvény első fokú ítélet meghozatalakor tárgyi hatályát pozitívan meghatározó 1. § (1) bekezdésében, negatívan meghatározó 1. § (2) bekezdésében, valamint a 4. § (1) bekezdésében foglaltakat helytállóan értelmezte az elsőfokú bíróság, nem tévedett amikor nem osztotta felperes arra vonatkozó érvelését, hogy az általa nevesített szerződési feltételek vonatkozásában a tisztességtelenség vélelme egyrészt jogszabályi meghatározottság okán, másrészt automatizmust szabályozó jelleg, azaz egyoldalú szerződésmódosításra jogosítás hiányában nem áll fenn.

Nem fog helyt felperes azon fellebbezési okfejtése, hogy az Irányelv 1. cikk (2) bekezdésével összhangban álló Ptk. 209. § (6) bekezdése, valamint az új Ptk. 6: 102. § (4) bekezdése értelmében a kógens jogszabályi rendelkezéseknek, így a 2010. évi XCVI. törvénnyel módosított Hpt. 210/A. § (4) bekezdésének, valamint a Kormányrendeletnek megfelelés okán 2010. december 1-től az Ingatlan pénzügyi lízingszerződésekben alkalmazott, a fellebbezés 5.4.2., 5.5.1., 5.6.1., 5.7.1. pontjaiban ismertetett azon kikötések, melyeknél a blanketta szerződés, az ÁSZF és az üzletszabályzat egyaránt tartalmazza, hogy a „Lízingszerződés a Lízingbe adó által a Lízingbevevő számára kedvezőtlenül kizárólag a

kamat tekintetében, kormányrendeletben meghatározott esetekben, feltételekkel és módon módosítható, amennyiben azt a jegybanki alapkamat, a refinanszírozási kamatlábak, a pénzügyi indexek, a hitelező lekötött ügyfélbetétei kamatának változása, a szabályozói környezet, illetve a hitelkockázat kormányrendeletben meghatározott változása indokolja." tisztességtelensége nem vélelmezhető, így azok az elsőfokú bíróság által nem is voltak vizsgálhatók. Felperes ekörbeni érvelése az alábbiakra figyelemmel nem osztható.

A Ptk. kötelmi jogi szabályai alapvetően arra épülnek, hogy a szerződés megkötésére a kölcsönös érdekek kiegyenlítését biztosító alkufolyamatban kerül sor, ezért a szerződés tartalmát a felek a Ptk. 200. § (1) bekezdése szerint szabadon állapíthatják meg. Ezen diszpozitivitás azonban nem korlátlan, a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint a jogszabályba ütköző, a jogszabály megkerülésével kötött, a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző szerződés semmis. További korlát a jóhiszeműség és tisztesség objektív kötelmi jogi kategóriája; a Ptk. 209. § (1) bekezdése generálklauzulaként fogalmazta meg, tisztességtelen az az általános szerződési feltétel, mely a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg. A tisztességtelen kikötésnek nem tényállási eleme, hogy jogszabályba ütközik, a feltétel tisztességtelensége enélkül is megállapítható. A 2/2012. PK vélemény 2. pontja szerint az általános szerződési feltételként szerződés részévé váló tisztességtelen kikötés érvénytelenségéről a Ptk. 209. §-a rendelkezik; a fogyasztóval kötött kölcsönszerződések tekintetében tehát az általános szerződési feltételek kikötéseinek tisztességtelen jellegét a Ptk. 209. §-a és nem a Hpt. alapján kell megítélni. Kétségtelen, hogy a Ptk. 209. § (6) bekezdésének rendelkezése folytán olyan feltétel tisztességtelensége bírósági vizsgálat tárgyát nem képezheti, melyet jogszabály határoz meg, vagy jogszabály előírásainak megfelelően határoznak meg, ez azonban csak olyan jogszabályi rendelkezésekre vonatkozik, amelyek az adott kérdést a szerződés tartalmává válásához szükséges részletezettséggel rendezik, tehát amelyek nem igénylik a Ptk. 205. § (1) bekezdése szerinti konszenzust, e nélkül is, a Ptk. 205. § (2) bekezdése értelmében a szerződés tartalmává válnak. A fellebbezésben foglaltaktól eltérően a felperes által hivatkozott jogszabályi rendelkezések nem esnek a fenti körbe; a 2/2012. PK vélemény alapján helytállóan fejtette ki az elsőfokú bíróság, hogy a Hpt. kógens törvényi keretszabály, melyet a pénzügyi intézmény rendelkezési joga tölti meg tartalommal, a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a Kormányrendelet pedig csak a kamatemelés lehetséges okai tekintetében taxatív. Ebből következően, amennyiben az általános szerződési feltételekben szereplő, a pénzintézetet egyoldalú szerződésmódosításra feljogosító szerződéses kikötés az egyoldalú kamatemelés lehetséges okait a Kormányrendelettel azonosan rögzíti, a Ptk. 209. § (6) bekezdése értelmében az ok-lista tisztességtelensége nem vizsgálható, önmagában azonban az ok-lista jogszabályi rendelkezéseknek megfelelősége még nem zárja ki annak vizsgálatát, hogy a szerződéses kikötés a maga egészében tisztességes-e, a tételes ok-listával szemben támasztott követelményeken túlmenően megfelel-e a további elveknek is. A 2/2014. számú PJE határozat 2. pontjában foglaltakból is az következik, hogy a tisztességtelenség vizsgálatakor az egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító szerződési feltételeket, az ilyen jogosultságot tartalmazó szerződéses kikötést a maga egészében, egységesen kell értelmezni.

A fellebbezésben idézett szerződési rendelkezés a 2010. évi XCVI. törvénnyel módosított Hpt. 210/A. § (4) bekezdésében foglaltakkal, ezen keretszabályi rendelkezéssel mutat teljes szövegezésbeli azonosságot, ez azonban a fent kifejtettek szerint nem zárja ki a feltétel tisztességtelenségének a vizsgálatát.

Súlytalan felperes azon fellebbezési előadása is, hogy a Törvény 2014. évi XL. törvény 52. § (10) bekezdésével beiktatott 6. § (2) bekezdése a 4. § (1) bekezdésébe foglalt

főszabálytól eltérően a forintalapú fogyasztói kölcsönszerződések és az egyéb deviza szerződések vonatkozásában időbeli korláttal állít fel vélelmet, és azt éppen a III. Módosító Törvény hatályba lépésének az időpontjával indokolja, mivel ebből - a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint - nem a tisztességtelenség vizsgálatának kizártsága, hanem kizárólag annak vizsgálata körében a bizonyítási teher eltérő telepítése következik.

Figyelemmel arra, hogy csak az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződések vonatkozásában állítja fel a Törvény 4. § (1) bekezdése a tisztességtelenség vélelmét, az elsőfokú bíróságnak vizsgálnia kellett, hogy a per tárgyává tett kikötések ténylegesen egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződési rendelkezések-e.

Felperes a Törvény 8. § (1) bekezdés a) pontja, (3) és (4) bekezdése szerint benyújtott keresetében valamennyi terméke vonatkozásában hivatkozott arra, hogy a referencia kamatlábhoz kötött ügyleti kamatláb következtében bekövetkező ügyleti kamatváltozást szabályozó rendelkezés nem tartozik a Törvény hatálya alá, mert ez esetben nem egyoldalú szerződésmódosításról, hanem valójában szerződésmódosulást szabályozó automatizmusról van szó, melyben történő szerződéskötéskori megállapodás folytán fel sem merülhet az utólagos, egyoldalú beavatkozás lehetősége. Állította továbbá, hogy ezek a rendelkezések a többi feltételtől egyértelműen elkülöníthetők, ezért érdemi elbírálásuk esetén a részleges érvénytelenség szabályai alkalmazásának lett volna helye, melynek elmaradását is kifogásolta.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor felperes álláspontjától eltérően a Törvényt alkalmazhatónak tekintette, e körbeni indokolását azonban a Fővárosi Ítéltábla a fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel pontosítja.

A pénzügyi intézmények egyoldalú szerződésmódosítási joga a felek közötti konszenzuson alapul, olyan megállapodást feltételez, melyben előre rögzítik, hogy a szerződésben az ügyleti kamat, költség vagy díj milyen tényezőkre figyelemmel került megállapításra és ehhez képest a tényezők milyen irányú és mértékű változása hogyan hat ki a szerződés hatálya alatt a fogyasztó fizetési kötelezettségeire. Amennyiben a felek megállapodása mindezt előre kiszámíthatóan rendezi, akkor jogi értelemben véve nem egyoldalú szerződésmódosítás, hanem szerződésen alapuló változás (szerződésmódosulás) következik be. Ennek egyik tipikus esete az, amikor a referencia kamatlábhoz kötött ügyleti kamatszint automatikusan követi a szerződésben meghatározott viszonyítási alap változását, az ügyleti kamat tehát nem a pénzintézet egyoldalú szerződésmódosítási jogosultságának az eredményeként változik, hanem a kamatszint változás az eredeti szerződési tartalomnak megfelelően - annak módosítása nélkül - következik be.

Arra helyesen hivatkozott felperes, hogy az ügyleti kamatláb előre meghatározott algoritmus - melyet a fellebbezésben 5.1. szám alatt jelölt termék esetén az ÁSZF II.9.i.iii. pontjában, az 5.2., 5.3., 5.4., 5.5., 5.6., 5.7. szám alatt jelölt termék esetén az ÁSZF II.9.i.iv. pontjában részletezett - szerinti változása automatizmus, továbbá megállapítható, hogy valamennyi termék esetén az ÁSZF-ben azonos módon rögzítést nyert az is, hogy „Az Ügyleti Kamatláb megváltozása esetén automatikusan megváltozik a Lízingdíjak összege.”. Az utóbbi rendelkezéshez kapcsolódó szövegezés tartalma azonban egyértelművé teszi, hogy az ügyleti kamatláb nemcsak a referencia kamatláb miatt változhat, hanem - ahogy azt az elsőfokú bíróság is helytállóan rögzítette - annak számos egyéb okból történő egyoldalú módosítása is megengedett a pénzintézet számára.

A fellebbezésben foglaltaktól eltérően ezzel összhangban, a Ptk. 207. § (1) bekezdésének megfelelően értelmezte az elsőfokú bíróság a blanketta szerződések azonos tartalmú, a fellebbezés 5.1.3., 5.2.2., 5.3.2., 5.4.3., 5.5.2., 5.6.2., 5.7.2. pontjában nevesített rendelkezését, mely az ügyleti kamat egyoldalú, lízingbevevő számára kedvezőtlen

módosítására okot adó egyik körülményként határozta meg azt, amennyiben a referencia kamatlábhhoz kötött ügyleti kamatláb esetén a referencia kamatláb módosul. A kifejezetten egyoldalú szerződésmódosításra jogosító rendelkezésen belül elhelyezett, tartalmilag algoritmusra történő visszautalás a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint sem eredményez a tisztességtelenség törvényi vélelmével nem érintett, automatizmusnak minősülő szerződési kikötést, az automatizmus lényege, fent kifejtettek szerinti jogi természete ugyanis éppen a pénzügyi intézet egyoldalú döntését zárja ki, csak a szerződésmódosulás bekövetkeztének deklaratív aktussal történő közlését engedi a fogyasztó felé.

Mindezért helytelenül állította felperes az általa hivatkozott automatizmus per tárgyává tett szerződéses rendelkezések struktúráján belüli önálló értékelhetőségét; utóbbit tehát kizárja az, hogy az ügyleti kamatláb algoritmus szerinti megváltozása csak az egyik lehetséges oka az egyoldalú kamat-, költség- és díjmódosítást engedő feltételrendszerek, az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító kikötés valamennyi eleme azonban csak együttesen, összességében értékelhető. Az ok-lista egyik eleme nem azonos a szerződési feltétellel, csak része az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötésnek, melynek egésze tisztességtelensége vélelmezett, így annak megdöntéséhez a kikötés egészét érintően szükséges az érvényességet eredményező tisztességesség bizonyítása.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy az egyoldalú módosítás egyes indokai a maguk összhatásában érvényesülnek, annak eredményeként alakul a fogyasztó fizetési terhe, így ez okból sem lehet helye tisztességtelen kikötés részbeni érvényessé nyilvánításának.

A fellebbezésben felhívott 2/2012. PK vélemény 8b) pontja szerinti részleges érvénytelenségi szabály csak olyan kikötés esetén alkalmazható, amely az egyoldalú kamat-, díj-, költségemelés lehetőségét biztosító szerződési feltételek rendszerén belül elkülönülő, a tisztesség szempontjából önmagában is értékelhető rendelkezést tartalmaz a hiteldíj valamely elemének (kamat, költség, díj) emelése vonatkozásában és maradéktalanul megfelel a Törvény 4. § (1) bekezdésében rögzített elvek mindegyikének.

A fellebbezésben hivatkozott kikötések nem feleltek meg a fenti feltételnek, mindezért nem tévedett az elsőfokú bíróság ezen rendelkezések érdemi vizsgálatának szükségessége, valamint a részleges érvénytelenség szabályai mellőzhetősége vonatkozásában, eljárása tehát nem ütközött sem a Pp. 213. § (1) bekezdésébe, sem a Pp. 221. § (1) bekezdésébe.

Nem osztotta a Fővárosi Ítéltábla felperes azon fellebbezési okfejtését sem, hogy az elsőfokú bíróság a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjaiban felsorolt elvek érvényesüléséhez olyan követelményeket fogalmazott meg, melyek sem a Törvényből, sem a kúriai döntésekből nem következnek.

Az elsőként vizsgált tételes meghatározás elvének megfelelés körében az elsőfokú bíróság helytállóan vont le következtetést az ok-listák zártságának a hiányára. Az iratoknak megfelelő felperes azon fellebbezési előadása, hogy a blanketta szerződések és az üzletszabályzatok valamennyi termék esetén tartalmazzák azt, hogy „A Lízingbevevő számára hátrányos, egyoldalú szerződésmódosításra az alább megjelölt esetekben kerülhet sor.”, ezen kitélt azonban nem egy taxatív felsorolás, hanem annak rögzítése követ, hogy a „Módosításra okot adó körülmények különösen:” Ezen szövegezés a tételesség elve szempontjából a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint is alappal kifogásolható, teljes egészében osztotta alperes fellebbezési ellenkérelemben foglalt azon érvelését, hogy a „különösen” kifejezés használata lerontja a tételességre utaló „alább megjelölt” fordulatot, és az ok-listát meg nem engedetten tetszőlegesen bővíthetővé teszi.

Ok-listán belüli helytálló okhoz kapcsolódó „különösen” kifejezéssel kezdődő felsorolás nem sértene a tételesség elvét, ez azonban nem vonatkozik az önmagában kellően nem definitív módon meghatározott ok-lista elemre, annak általános jellege megszüntetésére

egy példalódzó felsorolás nyilvánvalóan nem lehet alkalmas, e körben is osztotta a Fővárosi Ítéltábla a fellebbezési ellenkérelemben előadottakat.

A fellebbezésben foglaltaktól eltérően a felperes által hivatkozott jogszabályi rendelkezésekben szereplő egyes kifejezések átvétele sem garantálja az ok-lista tételességét.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint mindezt a tételesség elvének érvényesülése körében fellebbezésben előadottak sem eltérő ténymegállapításra, sem eltérő jogi következtetés levonására nem adtak alapot.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a tételesség elvének sérelme esetén nem teljesülhet az átláthatóság elve sem; tartalmilag zárt ok-lista hiányában a fogyasztó nincs abban a helyzetben, hogy fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többletkötelezettsége keletkezésének indokait, a kötelezettségváltozás mechanizmusát és annak lehetséges mértékét, melyek a transzparencia elvén belül meghatározott követelmények.

A fellebbezéstől eltérően az átláthatóság elvének vizsgálata körében helytállóan hívta fel és alkalmazta az elsőfokú bíróság a 2/2014. számú PJE határozat III/2. pontját, melynek visszautalása az EUB C-26/13. számú ítéletére alappal ugyancsak nem kifogásolható. Az átláthatóság elvének alapvető szempontjai ugyanis nem függenek attól, hogy milyen típusú - árfolyamrést, vagy egyoldalú szerződésmódosítást szabályozó - szerződési feltétel tisztességessége képezi a vizsgálat tárgyát.

Nem fogadható el az átláthatóság elvének felperesi definíciója sem, az ugyanis azon a téves alapon áll, hogy az elsőfokú bíróság által követett szempontrendszer kiüresíti az adott hiteltípus sajátossága folytán szükségszerűen alkalmazandó egyoldalú szerződésmódosítás jogintézményét. Kiemeli a Fővárosi Ítéltábla, a C-26/13. számú ítélet egyértelműen azt rögzíti, az Irányelv védelmi rendszere azon alapul, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, többek között az információs szintje tekintetében, így az átláthatóság követelménye nem korlátozható az alaki és nyelvtani érthetőségre, hanem azt kiterjesztően kell értelmezni. Ebből következőn nem irreális elvárás a gazdasági erőpozícióban lévő pénzintézettel mint professzionális gazdasági szereplővel szemben, hogy mérje fel a szerződéskötéssel együtt járó kockázati tényezőket és azt olyan módon tárja a különleges szakismerettel jellemzően nem rendelkező fogyasztó elé, hogy az abból megfelelően fel tudja mérni az általa szerződéskötéskor vállalt kötelezettségeket, az ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többletkötelezettsége keletkezésének az indokait, kötelezettségei változásának a mechanizmusát és annak lehetséges mértékét. Tisztában legyen a terhei lehetséges alakulását befolyásoló körülményekkel, azzal, hogy az ok-listában felsoroltak milyen okból, mértékben és módon hatnak ki a kamat, költség, díj mértékére, azok adott mértékű változása milyen mértékű emelést eredményez vagy csökkenést tesz kötelezővé a fogyasztóval szerződő fél számára. Az adott kikötés tartalmához kapcsolódó mechanizmust, annak konkrét működését és a többi feltételben írt mechanizmussal való viszonyát a szerződésnek fel kell tüntetnie, annak érdekében, hogy módjában álljon a fogyasztónak értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket. Ezen túlmenően az átláthatóság követelménye magában foglalja azt is, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő rendelkezések jogszerű alkalmazását ellenőrizni tudja a fogyasztó és ennek alapján szükség esetén fel tudjon lépni a pénzintézettel szemben.

Nyilvánvaló, hogy a fenti szempontrendszer teljesülését nem biztosíthatja sem a „szükségessé teszi” kifejezés használata, sem a fellebbezésben ugyancsak hivatkozott kockázatteljáró nyilatkozat. Osztotta a Fővárosi Ítéltábla alperes fellebbezési ellenkérelemben foglalt azon okfejtését, hogy az árfolyamváltozás kockázatairól szóló tájékoztatás a szerződési kikötések tisztességessége szempontjából irreleváns, mert nem

képezi részét a Törvény hatálya alá tartozó kikötéseknek, a „szükségessé teszi” szófordulat pedig nem a hiteldíj módosításának a mértékére, hanem annak eseteire vonatkozik, emellett kellően nem is konkrét.

Maradéktalanul egyetértett a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság Magatartási Kódex jelentősége körében kifejtett jogi álláspontjával is; a 2/2012. PK vélemény 5. pontjában foglaltak helytálló felhívásával jutott arra a következtetésre, hogy önmagában a Magatartási Kódexben - mely kívülálló szerződő félre, vagy a bíróságra kötelező rendelkezést nem tartalmaz - foglaltaknak megfelelés nem zárja ki a feltételek tisztességtelensége bíróság általi vizsgálatát.

A per tárgyává tett szerződéses kikötései átláthatóságát szükségképpen biztosító jogszabályként hivatkozott felperes a fellebbezésében a 2009. évi CL. törvénnyel módosított Hpt. 210. § (3) bekezdésében, a 2011. évi XCVI. törvénnyel beiktatott Hpt. 210/A. § (4) bekezdésében, valamint a Kormányrendelet 1. § (3) bekezdésében foglaltakra, e körben a Fővárosi Ítéltábla csupán visszautal a jogharmonizációs folyamat, a Törvény tárgyi hatályának megítélése körében ezen jogszabályi rendelkezések jelen jogvitára kihatóságára vonatkozóan kifejtett álláspontjára, változatlanul fenntartva, hogy önmagában egyes jogszabályi rendelkezések átültetése az átláthatóságot nem garantálja, annak ugyanis az adott kikötés feltételrendszerének egészét érintően kell érvényesülnie.

Tekintve, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek konjunktívák, azaz bármelyik sérelme azt eredményezi, hogy a felperest egyoldalú kamat-, díj-, költségemelésre feljogosító szerződési kikötés tisztességtelen, a Fővárosi Ítéltábla nem vizsgálta a további feltételek teljesülését, az elsőfokú bíróság és a peres felek e körbeni jogi álláspontja felülbírálatát - szükségételensége okán - mellőzte.

Minderre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság keresetet elutasító helytálló ítéleti rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Felperes fellebbezése pernyertességére nem vezetett, ezért pervesztesként a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint köteles alperes másodfokú perköltsége megfizetésére, melyet a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) és (2) bekezdése alkalmazásával mérlegeléssel 504.000 forint + ÁFA munkadíjban, valamint 22.680 forint készkiadásban határozott meg. Ennek során figyelembe vette, hogy az alperes jogi képviselője az általa csatolt megbízási szerződés szerint 200.000 forint felkészítő munka díjára jogszerűen tart igényt, ugyanakkor a fellebbezési ellenkérelem elkészítésével és a másodfokú tárgyaláson történő megjelenéssel összefüggésben - figyelemmel a felkészítő munkára, valamint az ellenkérelmek egy részét érintő általános, azonos perekben előadott hivatkozásokra - 8 órai munkavégzés fogadható el, mely a kikötött 38.000 forintos óradíj alkalmazásával 304.000 forintot eredményez, ezeken felül az 504.000 forint 4,5 %-át kitevő készkiadásra jogosult, az ezt meghaladó perköltségigénye azonban alaptalan.

Budapest 2014. október 29.

Dr. Tibold Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Levek Istvánné dr. s.k.
előadó bíró

Dr. Felker László s.k.
bíró